

c% perant

núm. 02

Periodicitat: Quadrimestral
Edita: Direcció General de Cooperació

Somaly Mam

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Presidència i Esports
Direcció General de Cooperació

Edita

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Presidència i Esports
Direcció General de Cooperació
<http://dgcooper.caib.es>

Redacció i coordinació
Redacción y coordinación

Elena Ortega
elenaortega@lacomba.com

Traducció al català

Àngels Àlvarez Garí

Col·laboren | Colaboran

Jaume Company
Víctor Dengra
Marina Estarellas
Javier Farrés
Cristina Fernández
Helena Herrera
Susana Pulido
Luis Ruiz

Fotografies | Fotografías

Portada: Carmen Ortega, *Somaly Mam*

Gabriel Lacomba (p. 4)
Carmen Ortega, DGC (p. 6, 13-I)
Magdalena Contestí, DGC (p. 5, 29)
AFESIP (p. 7, 8, 9, 10, 11)
Jaume Caldentey (p. 14)
Susana Pulido (p. 16)
Jonatán Ramírez (p. 18-I)
FUNDACIÓN DIAGRAMA (p. 18-II, III, IV)
MEDICUS MUNDI BALEARS (p. 19)
ASSOCIACIÓ PAU AMB DIGNITAT (p. 20)
VETERMON (p. 21)
PROJECTE HOME BALEARS (p. 22, 23)
Joan Fortuny, DGC (p. 24, 25, 26)
LLEVANT EN MARXA (p. 30)

Contraportada: Pep Bonet Mulet

Disseny i maquetació
Diseño y maquetación

LACOMBA Produccions
www.lacomba.com

Impressió | Impresión

Bahía Indústria Gràfica

Tirada

2.200 exemplars | *ejemplares*

Periodicitat | Periodicidad

Quadrimestral | *Cuatrimestral*

Dipòsit legal | Depósito legal

PM-590-2004

editorial **03**

OBJETIVO 1 DEL MILENIO
OBJECTIU 1 DEL MIL·LENNI

a pie de foto | a peu de foto **04**

MUJERES EN ETIOPÍA | DONES A ETIÒPIA
LA LUCHA POR EL AGUA | LA LLUITA PER L'AIGUA

entrevista **06**

SOMALY MAM

dossier **12**

ERRADICAR LA POBREZA EXTREMA Y EL HAMBRE
ERADICAR LA POBREZA EXTREMA I LA FAM

vocabulario solidario | vocabulari solidari **17**

fichas técnicas | fitxes tècniques **18**

FUNDACIÓ DIAGRAMA - MEDICUS MUNDI BALEARS
ASSOCIACIÓ PAU AMB DIGNITAT - VETERMON

testimonios | testimonis **22**

COMPARTIENDO EXPERIENCIAS EN LA LUCHA CONTRA LA DROGA
COMPARTINT EXPERIÈNCIES EN LA LLUITA CONTRA LA DROGA

alrededor del mundo | arreu del món **24**

EL AGUA: FUENTE DE DISCORDIA EN UNA REGIÓN CONFLICTIVA. GAZA
L'AIGUA: FONT DE DISCÒRDIA EN UNA REGIÓ CONFLICTIVA. GAZA

tablón de anuncios | tauler d'anuncis **27**

diario de viaje | diari de viatge **29**

BINDE (GHANA), 2004

fogones del mundo | fogons del món **30**

LA YUCA | LA IUCA

con referencias - enlaces **31**
amb referències - enllaços

OBJECTIU 1 DEL MIL·LENNI

“Aproximadament, quantes persones viuen actualment en el món amb menys d’un dòlar al dia?, 10.000, 1 milió, 100 milions, 1.000 milions?”*. Aquesta i altres preguntes conté el qüestionari “**Què saps sobre els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni?**”, elaborat per les Nacions Unides per avaluar els nostres coneixements sobre els esmentats objectius.

La gran majoria gairebé no en sabem res. La Declaració del Mil·lenni, subscripta el 2000 pels 189 països integrants de les Nacions Unides, els va comprometre a complir vuit objectius relacionats amb l’avanç en el desenvolupament i la reducció de la pobresa per a l’any 2015. A l’Objectiu 1 i pel que fa a aquest termini, se’ls obligava a reduir a la meitat el percentatge de persones amb ingressos inferiors a un dòlar diari i el de persones que pateixen fam.

A l’Àsia Meridional i a l’Àfrica Subsahariana corresponen la major part dels 800 milions de persones que pateixen fam en el món. A grans trets, el repte a l’Índia és millorar la distribució de les reserves d’aliments per arribar a tots els llocs de la seva geografia, mentre que a Àfrica és indispensable augmentar la productivitat agrícola.

A l’Àsia Meridional i Oriental se situa la major concentració de pobresa d’ingressos. La desaparició de les barreres al comerç, l’alleugeriment del deute i l’augment de l’ajuda al desenvolupament, per part dels països rics, ajudarien a frenar la pobresa; a més, els governs dels països en desenvolupament haurien de ser transparents i aplicar, d’una manera eficaç, programes d’atenció sanitària, escolarització, de protecció de l’entorn i d’igualtat de gènere.

En la pràctica, molts de països en desenvolupament han començat a complir la seva part del compromís, mentre que els països rics mantenen de moment una actitud més aviat passiva. Per això, els responsables del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), demanen una mobilització social, dins i fora de les fronteres, perquè els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni puguin passar del concepte a l’assoliment.

No hi ha dubte que la mobilització de la societat civil tindrà cada vegada més influència. I sinó, escoltem la recent resposta de Kofi Annan, secretari general de l’ONU, als integrants del Fòrum de la Societat Civil quan es queixaren que les institucions internacionals desoïen les seves veus: “Vosaltres teniu pes per mudar la balança. Per favor manteniu la pressió”.

(*) La resposta correcta és: 1.000 milions de persones en el món sobreviuen amb menys d’un dòlar al dia.

OBJETIVO 1 DEL MILENIO

“Aproximadamente, ¿cuántas personas viven actualmente en el mundo con menos de un dólar al día?, ¿10.000, 1 millón, 100 millones, 1.000 millones?”*. Ésta y otras preguntas contiene el cuestionario “**¿Qué sabes sobre los Objetivos de Desarrollo del Milenio?**”, elaborado por las Naciones Unidas para evaluar nuestros conocimientos sobre los citados objetivos.

La inmensa mayoría apenas sabemos nada. La Declaración del Milenio, suscrita en 2000 por los 189 países integrantes de las Naciones Unidas, les comprometió a cumplir ocho objetivos relacionados con el avance en el desarrollo y la reducción de la pobreza para el año 2015. En el Objetivo 1 se obligaban, para esa fecha, a reducir a la mitad el porcentaje de personas con ingresos inferiores a un dólar diario y el de personas que padecen hambre.

A Asia Meridional y África Subsahariana corresponden la mayor parte de los 800 millones de personas que padecen hambre en el mundo. A grandes líneas, el reto en la India es mejorar la distribución de las reservas de alimentos para llegar a todos los lugares de su geografía, mientras que en África es indispensable aumentar la productividad agrícola.

En Asia Meridional y Oriental se sitúa la mayor concentración de pobreza de ingresos. La desaparición de las barreras al comercio, el alivio de la deuda y el aumento de la ayuda al desarrollo, por parte de los países ricos, ayudarían a frenar la pobreza; además, los gobiernos de los países en desarrollo deberían ser transparentes y aplicar, de modo eficaz, programas de atención sanitaria, escolarización, de protección del entorno y de igualdad de género.

En la práctica, muchos países en desarrollo han comenzado a cumplir su parte del compromiso, mientras los países ricos mantienen de momento una actitud más bien pasiva. Por eso, los responsables del Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD), demandan una movilización social, dentro y fuera de las fronteras, para que los Objetivos de Desarrollo del Milenio puedan pasar del concepto al logro.

No cabe duda de que la movilización de la sociedad civil va a tener cada vez mayor influencia. Y si no, escuchemos la reciente respuesta de Kofi Annan, secretario general de la ONU, a los integrantes del Fórum de la Sociedad Civil cuando se quejaron de que las instituciones internacionales desoían sus voces: “Ustedes tienen peso para mudar la balanza. Por favor mantengan la presión”.

(*) La respuesta correcta es: 1.000 millones de personas en el mundo sobreviven con menos de un dólar al día.

DONES A ETIÒPIA

MUJERES EN ETIOPÍA

Si demanem a Marina Estarellas i a Susana Pulido el lloc que ocupa Etiòpia en relació amb el seu índex de desenvolupament relatiu al gènere (IDG), ens contestaran que és a la cua de la classificació mundial (com la gran majoria de països africans). Aquestes dues educadores socials, per la Universitat de les Illes Balears (UIB), coneixen de prop el paper subordinat de la dona africana: sense dret a tenir possessions, ni a participar en la vida pública i en molts de casos exclosa dels serveis de salut i educació.

El treball d'investigació emprès per aquestes dues estudiants l'any 2003, valent-se de les beques que la UIB i el Govern de les Illes Balears convoquen per realitzar pràctiques en països en desenvolupament, cercava introduir la perspectiva de gènere en un projecte que *Médicos sin Fronteras* duu a terme amb prostitutes d'Addis Abeba, la capital d'Etiòpia. Després de realitzar una trentena d'entrevistes a les receptors del projecte i d'amarar-se de teoria sobre polítiques de gènere amb els seus consellers del Centre Africà per al Desenvolupament de Gènere (ACGD), que depèn de les Nacions Unides, plantejaren incloure en el projecte alguns aspectes que afavorissin el major apoderament de les dones receptors, com ara que poguessin prendre decisions o que una veterana del programa accedís a un lloc executiu.

L'exposició *Etiòpia, tres puntes d'alba* recull la seva experiència i a més mostra la riquesa cultural i l'enorme diversitat ètnica d'aquell país, que per a la gran majoria és completament desconegut i sinònim de fam.

Si preguntamos a Marina Estarellas y a Susana Pulido por el lugar que ocupa Etiopía en relación con su índice de desarrollo relativo al género (IDG), nos contestarán que está a la cola de la clasificación mundial (como la gran mayoría de países africanos). Estas dos educadoras sociales, por la Universidad de las Islas Baleares (UIB), conocen de cerca el papel subordinado de la mujer africana: sin derecho a tener posesiones, ni a participar en la vida pública y en muchos casos excluida de los servicios de salud y educación. El trabajo de investigación emprendido por estas dos estudiantes en 2003, valiéndose de las becas que la UIB y el Govern de les Illes Balears convoca para realizar prácticas en países en desarrollo, buscaba introducir la perspectiva de género en un proyecto que Médicos sin Fronteras lleva a cabo con prostitutas de Addis Abeba, la capital de Etiopía. Después de realizar una treintena de entrevistas a las receptoras del proyecto y de empaparse de teoría sobre políticas de género con sus consejeros del Centro Africano para el Desarrollo de Género (ACGD), dependiente de las Naciones Unidas, plantearon incluir en el proyecto algunos aspectos que favorecieran el mayor empoderamiento de las mujeres receptoras, como la toma de decisiones por parte de éstas o que una veterana del programa accediera a un puesto ejecutivo.

La exposición Etiopía, tres puntes d'alba recoge su experiencia y además muestra la riqueza cultural y la enorme diversidad étnica de aquel país, que para la gran mayoría resulta completamente desconocido y sinónimo de hambrunas.

LA LLUITA PER L'AIGUA LA LUCHA POR EL AGUA

Pou a Binde (Ghana). Les Nacions Unides consideren un "accés raonable" a l'aigua potable poder disposar com a mínim de 20 litres per persona i dia, d'un lloc situat a no més d'un quilòmetre de l'habitatge. A les zones rurals d'Àfrica, dones i nines dediquen, de mitjana, unes tres hores al dia a anar a cercar aigua. Apropar aquestes fonts a les seves llars deixaria temps a les nines per assistir a l'escola i les mares podrien dedicar-se a altres activitats per incrementar els ingressos familiars.

"És habitual veure nines traginant aigua i caminant llargues distàncies. Al final arriben tard a l'escola, es dormen durant les classes i suspenen els exàmens", es lamenta Rudolf Amenga-Etego. Aquest advocat ghanès és un històric lluitador pel dret dels més pobres a l'aigua. La seva labor, al capdavant de la Coalició Nacional de Ghana contra la Privatització de l'Aigua, li ha fet guanyar el premi Goldman 2004 (considerat el Premi Nobel de Medi Ambient). Amenga-Etego aconseguí paralitzar l'any 2003 el projecte del govern ghanès, instigat pel Fons Monetari Internacional, de privatitzar els serveis públics de l'aigua: fet que hagués comportat un augment desorbitat dels preus, en un país en el qual el 70% de la població no té accés a l'aigua potable.

Pozo en Binde (Ghana). Las Naciones Unidas consideran como un "acceso razonable" al agua potable poder disponer como mínimo de 20 litros por persona y día, de un lugar situado a no más de un kilómetro de la vivienda. En las zonas rurales de África, mujeres y niñas dedican, por término medio, unas tres horas al día a ir a buscar agua. Acercar esas fuentes a sus hogares dejaría tiempo a las niñas para asistir a la escuela y las madres podrían dedicarse a otras actividades para incrementar los ingresos familiares.

"Es habitual ver a niñas acarreamos agua y caminando largas distancias. Al final acaban llegando tarde a la escuela, durmiéndose durante las clases y suspendiendo los exámenes", se lamenta Rudolf Amenga-Etego. Este abogado ghanés es un histórico luchador por el derecho de los más pobres al agua. Su labor, al frente de la Coalición Nacional de Ghana contra la Privatización del Agua, le ha valido el premio Goldman 2004 (considerado el Premio Nobel de Medio Ambiente). Amenga-Etego consiguió paralizar en 2003 el proyecto del gobierno ghanés, instigado por el Fondo Monetario Internacional, de privatizar los servicios públicos del agua: lo que hubiera comportado un aumento desorbitado de los precios, en un país en el que el 70% de la población no tiene acceso al agua potable.

L'ESCLAVITUD DEL SEGLE XXI: L'EXPLOTACIÓ SEXUAL

LA ESCLAVITUD DEL SIGLO XXI: LA EXPLOTACIÓN SEXUAL

“És indispensable estar a l'altura del desafiament: no es tracta d'una mera prostitució local sinó d'un vertader tràfic a nivell planetari, i això que l'esclavitud se suposa que quedà abolida...”

(Somaly Mam, directora d'AFESIP).

“Es indispensable estar a la altura del desafío: no se trata de mera prostitución local sino de una verdadera trata a escala planetaria, cuando la esclavitud se supone que quedó abolida...”

(Somaly Mam, directora de AFESIP).

Al sud-est asiàtic hi ha la creença que jeure amb una nena verge aclareix la pell, rejoyeneix, dóna sort i protegeix contra les malalties de transmissió sexual. Somaly Mam fou una dels molts milers de nenes venudes i esclavitzades sexualment. Ara, aquesta dona cambotjana, premi Príncep de Astúries de Cooperació Internacional 1998, ha fet bandera de la seva dramàtica experiència i lidera una organització internacional que s'enfronta al tràfic i a l'explotació sexual d'éssers humans.

En el sureste asiático existe la creencia de que acostarse con una niña virgen aclara la piel, rejuvenece, da suerte y protege contra las enfermedades de transmisión sexual. Somaly Mam fue una de las tantas miles de niñas vendidas y esclavizadas sexualmente. Ahora, esta mujer camboyana, premio Príncipe de Asturias de Cooperación Internacional 1998, ha hecho bandera de su dramática experiencia y lidera una organización internacional que se enfrenta al tráfico y a la explotación sexual de seres humanos.

Somaly Mam, directora d'AFESIP.
Somaly Mam, directora de AFESIP.

C. - Acció per a les Dones en Situació Precària (AFESIP) nasqué el 1996 com una organització que lluitava contra l'explotació sexual de nenes i dones a Cambotja. El 2003, l'ONU constatà el creixement del tràfic internacional de dones i nens, i la seva explotació sexual. Estem davant un dels nombrosos efectes perniciosos de la mundialització?

Acción por las Mujeres en Situación Precaria (AFESIP) nació en 1996 como una organización que luchaba contra la explotación sexual de niñas y mujeres en Camboya. En 2003, la ONU constató el crecimiento de la trata internacional de mujeres y niños, y su explotación sexual. ¿Estamos ante uno de los numerosos efectos perniciosos de la mundialización?

SM. - És així, però no és un fenomen recent, ja que s'inicia en acabar la guerra freda i la nova configuració internacional que se'n deriva. Sense entrar en el diàleg de sords entre “pro” i “anti”, es poden indicar, com ha fet l'Organització Internacional del Treball (OIT) en un informe recent, els nombrosos perjudicis de processos mal

El centre de Siem Reap, en el nord-oest de Cambotja, és una de les llars d'acollida d'AFESIP.

El centro de Siem Reap, en el noroeste de Camboya, es uno de los hogares de acogida de AFESIP.

resultats: degradació de normes socials, precarietat creixent, increment de l'atur oficial i privatitzacions desastroses dels serveis públics. Com ja se sap, una degradació tal del teixit social afavoreix l'explotació sexual: certes cultures tradicionals, com la de Cambotja, envaïdes sobtadament per la modernitat occidental, compten amb un gran nombre de desvalguts que són preses ideals per a la prostitució i l'explotació del sexe. D'altra banda, la globalització ha afavorit les activitats transnacionals il·legals: evasió fiscal, poder creixent de trames criminals, tràfic de drogues i, naturalment, comerç sexual i tràfic d'éssers humans. La indústria del sexe es troba en plena expansió i cobreix tot l'espectre de l'explotació sexual, des de la prostitució del carrer als gogo-bars, passant pels karaokes (on abunden les prostitutes) i sense oblidar els llocs pornogràfics i la cibercriminalitat; una oferta per a totes les butxaques que a més cerca satisfer les preferències sexuals estètiques o culturals de cada un. Al sud-est asiàtic, el cutis clar és molt apreciat i, així, dones i nens vietnamites es troben a Cambotja, a Malàisia i a Tailàndia, on també n'hi ha procedents de Cambotja. La dimensió del tràfic d'éssers humans no és sols nacional o regional, és també internacional: trobem víctimes colombianes a Espanya, tailandeses a Holanda, russes a Tailàndia... La campanya que AFESIP empenirà el proper mes de novembre té com a objectiu l'efectiva abolició de l'esclavitud sexual i comprendrà aquests tres nivells d'acció: nacional, regional i internacional.

Así es, pero no es un fenómeno reciente puesto que se inicia con el fin de la guerra fría y la nueva configuración internacional derivada de ello. Sin entrar en el diálogo de sordos entre "pro" y "anti", se pueden indicar, como ha hecho la Organización Internacional de Trabajo (OIT) en un informe reciente, los numerosos perjuicios de procesos mal resueltos: degradación de normas sociales, precariedad creciente, incremento del paro oficial y privatizaciones desastrosas de los servicios públicos. Es bien sabido que tal degradación del tejido social favorece la explotación sexual: ciertas culturas tradicionales, como la de Camboya, invadidas súbitamente por la modernidad occidental, cuentan con gran número de desvalidos que constituyen presas ideales para la prostitución y la explotación del sexo. Por otro lado, la globalización ha favorecido las actividades transnacionales ilegales: evasión fiscal, poder creciente de tramas criminales, tráfico de drogas y, por supuesto, comercio sexual y trata de seres humanos. La industria del sexo se encuentra en plena expansión y cubre todo el espectro de la explotación sexual, desde la prostitución callejera a los gogo-bars, pasando por los karaokes (donde abundan las prostitutas) y sin olvidar los sitios pornográficos y la cibercriminalidad; una oferta para todos los bolsillos que además busca satis-

facar las preferencias sexuales estéticas o culturales de cada uno. En el sureste asiático, la tez clara es muy apreciada y así, mujeres y niños vietnamitas se encuentran en Camboya, en Malasia y en Tailandia, donde también los hay procedentes de Camboya. La dimensión del tráfico de seres humanos no es sólo nacional o regional, lo es también internacional: encontramos víctimas colombianas en España, tailandesas en Holanda, rusas en Tailandia... La campaña que AFESIP emprenderá el próximo mes de noviembre tiene como objetivo la efectiva abolición de la esclavitud sexual y comprenderá esos tres niveles de acción: nacional, regional e internacional.

C. - L'explotació sexual és la trama il·legal més rendible, després del tràfic d'armes i el de la droga. Afronteu un problema de tal magnitud que necessita intervencions d'organismes i institucions supranacionals. Quins efectes li sembla que tindrà el "Codi de conducta" proposat el mes d'abril de 2004 per UNICEF i l'Organització Mundial del Turisme en el sector de viatges dels Estats Units? El procés judicial contra una agència de viatges sexuals de Nova York, és el primer símptoma que les coses canviaran?

La explotación sexual es la trama ilegal más rentable, después del tráfico de armas y el de la droga. Se enfrentan ustedes a un problema de tal magnitud que precisa de intervenciones de organismos e instituciones supranacionales. ¿Qué efectos le parece que tendrá el "Código de conducta" propuesto en abril de 2004 por UNICEF y la Organización Mundial del Turismo en el sector de viajes de Estados Unidos? El proceso judicial contra una agencia de viajes sexuales de Nueva York, ¿es el primer síntoma de que las cosas van a cambiar?

SM. - L'explotació sexual de dones i nens és en realitat el tràfic més lucratiu: a diferència de les armes, la droga o els òrgans, les "mercaderies" humanes objecte de l'esclavitud sexual són, a la vegada, "béns" i "serveis" vendibles un nombre indeterminat de vegades. A més, aquest tràfic té l'avantatge de ser menys perillós que els altres, en termes de repressió per les autoritats públiques, ja que les cobertes legals són més fàcils. El "Codi de conducta" al qual al·ludeix tindrà potser un impacte en matèria d'informació, de conscienciació del públic. Però, certament, no respecte de les màfies i grups del crim transnacional organitzat, que necessiten una resposta molt més adaptada, igualment transnacional i organitzada, si vol ser eficaç. Es tracta de lluitar contra màfies transnacionals, no de fer mera informació per a turistes. A més, hi ha una certa contradicció en el fet de demanar als professionals del turisme que lluitin contra una part d'aquest turisme (l'anomenat "sexual"). Molts dels ingressos del sector turístic provenen

Classe d'alfabetització en el centre de Siem Reap.
Clase de alfabetización en el centro de Siem Reap.

La sida s'ha convertit en els països del Nord en una malaltia crònica, fet que no ocorre en els del Sud. Als centres d'AFESIP s'assisteixen moltes joves en fase terminal d'aquesta terrible malaltia.

El sida se ha convertido en los países del Norte en una enfermedad crónica, lo que no ocurre en los del Sur. En los centros de AFESIP asisten a muchas jóvenes en fase terminal de esta terrible enfermedad.

SM. - És avui intolerable que els medicaments genèrics (relatius a la SIDA/VIH, però igualment a la tuberculosi, la lepra, la malaltia de la son...) no siguin distribuïts a les poblacions necessitades, si considerem els milers de milions de dòlars de beneficis de la indústria farmacèutica que permetrien fer-ho. L'exemple de Sud-àfrica, que produeix els seus propis genèrics, evita caure en el crim de no-assistència a poblacions en perill. Però, d'altra banda, els sistemes sanitaris dels països menys avançats no tenen mitjans per produir, gestionar i, sobretot, distribuir aquests genèrics.

Es hoy intolerable que los medicamentos genéricos (relativos al SIDA/VIH, pero igualmente a la tuberculosis, la lepra, la enfermedad del sueño...) no sean distribuidos a las poblaciones necesitadas, si consideramos los miles de millones de dólares de beneficios de la industria farmacéutica que permitirían hacerlo. El ejemplo de Sudáfrica produciendo sus propios genéricos, evita caer en el crimen de no asistencia a poblaciones en peligro. Pero, por otro lado, los sistemas sanitarios de los países menos avanzados carecen de medios para producir, gestionar y, sobre todo, distribuir esos genéricos.

en alguns països de la seva modalitat sexual (Tailàndia, Costa Rica, Cuba...): es pot esperar que tallin la branca en què estan instal·lats? De fet, es necessiten més policies especialitzats i investigadors, que empresaris turístics, per lluitar contra l'esclavitud sexual. És la raó per la qual la nostra campanya, dirigida especialment als líders polítics, exigeix una harmonització de les polítiques nacionals, així com una reorganització racional i no dispersa (com és el cas actualment) dels organismes encarregats de la lluita contra el tràfic humà.

La explotación sexual de mujeres y niños es en realidad el tráfico más lucrativo: a diferencia de las armas, la droga o los órganos, las "mercancías" humanas objeto de la esclavitud sexual son, a la vez, "bienes" y "servicios" vendibles un número indeterminado de veces. Además, este tráfico tiene la ventaja de ser menos peligroso que los otros, en términos de represión por las autoridades

públicas, pues las coberturas legales son más fáciles. El "Código de conducta" al que alude tendrá quizás un impacto en materia de información, de concienciación del público. Pero ciertamente no respecto de las mafias y grupos del crimen transnacional organizado, que precisan de una respuesta mucho más adaptada, igualmente transnacional y organizada, si quiere ser eficaz. Se trata de luchar contra mafias transnacionales, no de hacer mera información para turistas. Además, existe cierta contradicción en pedir a los profesionales del turismo que luchen contra una parte de ese turismo (el llamado "sexual"). Muchos de los ingresos del sector turístico provienen en ciertos países de su modalidad sexual (Tailandia, Costa Rica, Cuba...): ¿cabe esperar que corten la rama en la que están instalados? De hecho, se necesitan más policías especializados e investigadores, que empresarios turísticos, para luchar contra la esclavitud sexual. Es la razón por la cual nuestra campaña, dirigida especialmente a los líderes políticos, exige una armonización de las políticas nacionales, así como una reorganización racional y no dispersa (como es el caso actualmente) de los organismos encargados de la lucha contra el tráfico humano.

C. - L'any 2003, Cambotja ocupava el lloc 130 en la classificació dels 175 països del món segons el seu índex de desenvolupament humà. La lluita contra la pobresa i un augment important de la taxa d'escolarització de les nenes, reduïren sensiblement la seva explotació sexual?

En 2003, Camboya ocupaba el lugar 130 en la clasificación de los 175 países del mundo según su índice de desarrollo humano. La lucha contra la pobreza y un aumento importante de la tasa de escolarización de las niñas, ¿reducirían sensiblemente la explotación sexual de éstas?

SM. - Pobresa i explotació sexual estan íntimament lligades. En matèria de lluita contra la pobresa, Cambotja se'n surt pitjor que els seus veïns, segons un recent informe del Banc Mundial. Les raons són, sens dubte, la corrupció, la centralització excessiva del país (el 80% de les despeses d'inversió són acaparades per la capital, Phnom Penh) i una població molt poc qualificada: Cambotja va veure desaparèixer la seva classe il·lustrada sota el règim Khemer roig i durant els llargs anys de guerra nacional i internacional, així com durant els 10 anys d'ocupació vietnamita (el Regne només es pogué obrir al món des de 1989). Segons el Banc Mundial, la meitat de la població del país viu amb menys d'un dòlar al dia, el 80% amb menys de dos dòlars, un nen cambotjà de cada dos pateix insufi-

Somaly Mam juga amb una nena en el centre que AFESIP té a Kompong Cham, a 70 quilòmetres de la capital.

Somaly Mam juega con una niña en el centro que AFESIP tiene en Kompong Cham, a 70 kilómetros de la capital.

ciència de pes. És lògic que, en aquestes circumstàncies, sorgeixin estratègies de supervivència i d'explotació per la via de la prostitució i el tràfic d'éssers humans. L'escolarització i l'educació massives són, en efecte, objectius indispensables, però aquí, per desgràcia, Cambotja (i molts altres països) es mostra "mal alumne", ja que tots els nens cambotjans han de pagar, fins i tot en l'anomenada escola pública, el seu professor, les seves bones notes, el seu pas a la classe superior... L'aspecte educatiu no és més que una dimensió del problema, perquè, més enllà, és un problema de desenvolupament el que es manifesta.

Pobreza y explotación sexual están íntimamente ligadas. En materia de lucha contra la pobreza, Camboya se desenvuelve peor que sus vecinos, según un reciente informe del Banco Mundial. Las razones, son sin duda la corrupción, la centralización excesiva del país (80% de los gastos de inversión son absorbidos por la capital, Phnom Penh) y una población muy poco cualificada: Camboya vio su clase ilustrada desaparecer bajo el régimen Jemer Rojo y en los largos años de guerra nacional e internacional, así como en los 10 años bajo ocupación vietnamita (el Reino sólo pudo abrirse al mundo desde 1989). Según el Banco Mundial, la mitad de la población del país vive con menos de un dólar al día, el 80% con menos de dos dólares, un niño camboyano de cada dos sufre insuficiencia de peso. Es lógico que, en tales circunstancias, surjan estrategias de supervivencia y de explotación por la vía de la prostitución y el tráfico de seres humanos. La escolarización y la educación masivas son, en efecto, objetivos indispensables, pero ahí, por desgracia, Camboya (y bastantes otros países) se muestra "mal alumno" puesto

que todos los niños camboyanos deben pagar, incluso en la llamada escuela pública, su profesor, sus buenas notas, su paso a la clase superior... El aspecto educacional no es más que una dimensión del problema, puesto que, más allá, es un problema de desarrollo el que se manifiesta.

C.- Als centres de la seva organització proporcionen formació professional a les al·lotes perquè puguin arribar a ser econòmicament independents; però també és necessari un important treball psicològic per tal de restituir la seva dignitat i la pròpia estima personal. La seva trista experiència la converteix en la millor psicòloga per a aquestes nenes i adolescents...

En los centros de su organización proporcionan formación profesional a las muchachas para que puedan llegar a ser económicamente independientes; pero también es preciso un importante trabajo psicológico para restituirles su dignidad y su propia estima personal. La triste experiencia de usted la convierte en la mejor psicóloga para estas niñas y adolescentes...

SM. - Les joves víctimes acollides als nostres centres figuren, comparativament, entre les menys educades perquè procedeixen de les capes socials més desfavorides (insisteixo en què l'escolarització és molt costosa), de les famílies més disfuncionals, dels medis més desestructurats culturalment... Tot això no ho ignoren els traficants que es dirigeixen cap a aquest tipus de preses fàcils per reduir-les a l'esclavitud sexual. A part d'això, la seva tècnica és prou coneguda: tracten per tots els mitjans d'aïllar les persones captades del seu medi social (família, comunitat d'origen, llengua natal, capacitat d'obrar segons la justícia per la usurpació del passaport...). Més enllà de l'aspecte educatiu del problema, és la situació de la dona al meu poble el que

Classe de gimnàstica en el centre d'AFESIP a Phnom Penh, la capital de Cambotja. | *Clase de gimnasia en el centro de AFESIP en Phnom Penh, la capital de Camboya.*

La costura és un dels oficis que les nenes aprenen en els centres d'AFESIP.

La costura es uno de los oficios que las niñas aprenden en los centros de AFESIP.

hacia ese tipo de presas fáciles para reducir las a la esclavitud sexual. Por lo demás, su técnica es bien conocida: tratan por todos los medios de aislar a las personas captadas de su medio social (familia, comunidad de origen, lengua natal, capacidad de obrar en justicia por la usurpación del pasaporte...). Más allá del aspecto educativo del problema, es la situación de la mujer en mi pueblo lo que está en cuestión; así como una necesaria reforma administrativa, la mejora de los servicios sanitarios, la lucha contra la corrupción y otros tantos aspectos referidos al desarrollo. Los países que gozan de un sistema de seguridad social, de un "Estado providencia" no conocen el problema de numerosos países menos avanzados para cuyos ciudadanos, llegada la vejez, los hijos representan algo así como su "retiro".

Por lo que se refiere a mi experiencia es cierto que me acerca mucho a las víctimas, con las que el contacto, el afecto y la confianza llegan aprisa; quizá por causa de una empatía y de una solidaridad manifiestas.

C. - Les nenes que cauen a les xarxes de la prostitució procedeixen tant de zones rurals, on els traficants compren nenes verges per 90 € i les venen per 10.000 €, com de zones urbanes, on milers de nens del carrer amb prou feines sobreviuen. El passat recent de Cambotja és terrible i molts greus les seves conseqüències. Com treballa AFESIP per evitar que aquests nens caiguin en la prostitució?

Las niñas que caen en las redes de la prostitución proceden, bien de zonas rurales, donde los traficantes compran niñas vírgenes por 90 € y las venden por 10.000 €, bien de zonas urbanas, donde miles de niños de la calle sobreviven apenas. El pasado reciente de Camboya es terrible y muy graves sus consecuencias. ¿Cómo trabaja AFESIP para evitar que esos niños caigan en la prostitución?

SM. - AFESIP, a més de la seva labor sobre el terreny en favor de les víctimes, emprèn actualment una campanya de pressió política destinada als decisors polítics, les dues grans línies dels quals són: d'una banda, el combat contra el crim organitzat, responsable del tràfic i l'explotació sexual d'éssers humans; i de l'altra, la promoció d'un desenvolupament "humanament correcte" (és a dir, conforme als drets humans més fonamentals, els anomenats "inderogables", com el dret a no ser torturat, a no ser esclavitzat, a disposar lliurement del seu propi cos...). Pensem que és a través d'una acció dirigida als polítics que

es qüestiona; així com una necessària reforma administrativa, la millora dels serveis sanitaris, la lluita contra la corrupció i altres tants aspectes referents al desenvolupament. Els països que gaudeixen d'un sistema de seguretat social, d'un "Estat providència", no coneixen el problema de nombrosos països menys avançats per als ciutadans dels quals, una vegada arribada la vellesa, els fills representen una cosa així com el seu "retir".

Pel que fa a la meua experiència, és cert que m'apropa molt a les víctimes, amb les quals el contacte, l'afecte i la confiança arriben de pressa; potser a causa d'una empatia i d'una solidaritat manifestes.

Las jóvenes víctimas acogidas en nuestros centros figuran, comparativamente, entre las menos educadas por proceder de las capas sociales más desfavorecidas (insisto en que la escolarización es muy costosa), de las familias más disfuncionales, de los medios más desestructurados culturalmente... Lo que no ignoran los traficantes que se dirigen

És freqüent que els qui abusen dels nens no siguin castigats en el país de destinació ni en el d'origen. Tan sols 32 països del món, i d'entre aquests Espanya, tenen legislació extraterritorial per als delictes contra els nens comesos a l'estranger.

SM. - Als països en transició, com Cambotja i molts altres, els governs no sempre tenen pressa per denunciar i eradicar aquestes pràctiques, obertes o clandestines. A vegades, la llei penal interna no sanciona les clandestines (que ajuden, fins i tot, a solucionar els seus problemes econòmics i socials, si no es tracta de connivència amb el crim organitzat i de corrupció). La complexitat ètnica i cultural d'aquests països, la deficient administració que pateixen, així com l'ansia de guanys expliquen que la legislació, a vegades apropiada, no sigui correctament aplicada; i molt menys perquè aquestes pràctiques provoquen escassa indignació a causa dels hàbits i la tradició. La nostra acció consisteix en recopilar dades provinents de les víctimes (a fi de comprendre els fils i les tècniques del crim transnacional organitzat) i comunicar-les als nostres especialistes: politòleg, economista, etnòleg, juristes, psicòleg... perquè les analitzin. A més, el servei jurídic d'AFESIP redacta projectes de llei antitràfic i proporciona consell, mètode i seguiment per impulsar la transposició de les convencions internacionals en matèria de repressió del tràfic de persones amb finalitats d'explotació sexual, en els drets interns dels estats; una vegada que la legislació està adaptada, tractem d'impulsar la seva aplicació efectiva. Les lleis en matèria d'extraterritorialitat són una eina jurídica necessària però difícilment aplicable que no funcionaran eficaçment sense una real voluntat política que permeti la seva harmonització i la seva posada en pràctica.

En el centro de Kompong Cham viuen les nenes menors d'edat acollides a AFESIP.

En el centro de Kompong Cham viven las niñas menores de edad acogidas en AFESIP.

la situació té probabilitat de canviar ràpidament i durablement, i aquestes dues línies són eminentment complementàries: sense desenvolupament res és possible, sense lluita eficaç contra els traficants tampoc. La millor forma de prevenció de la prostitució de nens i dones passa per aquests dos objectius prioritaris.

AFESIP, además de su labor sobre el terreno en favor de las víctimas, emprende actualmente una campaña de presión política destinada a los decisores políticos, cuyas dos grandes líneas son: de una parte el combate contra el crimen organizado, responsable del tráfico y explotación sexual de seres humanos; y de otra la promoción de un desarrollo "humanamente correcto" (es decir, conforme a los derechos humanos más fundamentales, los llamados "inderogables", como el derecho a no ser torturado, a no ser esclavizado, a disponer libremente de su propio cuerpo...). Pensamos que es a través de una acción dirigida a los políticos como la situación tiene probabilidad de cambiar rápida y duraderamente, y estas dos líneas son eminentemente complementarias: sin desarrollo nada es posible, sin lucha eficaz contra los traficantes tampoco. La mejor forma de prevención de la prostitución de niños y mujeres pasa por estos dos objetivos prioritarios.

C. - Si bé en l'actualitat hi ha una major consciència sobre el problema de l'explotació sexual femenina, s'ha de reconèixer que augmenta i afecta nous països de l'Amèrica Llatina, l'Europa de l'Est, Àfrica...

Si bien en la actualidad hay una mayor consciencia sobre el problema de la explotación sexual femenina, es preciso reconocer que ésta aumenta y afecta a nuevos países de América latina, Europa del Este, África...

SM. - Tots els continents hi estan involucrats. Espanya, per exemple, compta amb nombroses prostitutes procedents d'Àfrica o de l'Amèrica Llatina, dones dels països de l'Europa Central i Oriental són prostituïdes a l'Europa de l'Oest... La mundialització de l'esclavitud sexual consisteix en l'encontre de l'ultraliberalisme econòmic i del comerç del sexe. Però els que constitueixen l'objecte d'aquest comerç particular són éssers humans que són així "objectivats", "cosificats", reduïts a objectes de consum, sense la possibilitat d'exercir els seus drets efectius més fonamentals.

És indispensable estar a l'altura del desafiament: no es tracta d'una mera prostitució local sinó d'un vertader tràfic a nivell planetari, i això que l'esclavitud se suposa que quedà abolida...

Todos los continentes están involucrados, España, por ejemplo, cuenta con numerosas prostitutas procedentes de África o de América latina, mujeres de los países de Europa Central y Oriental son prostituidas en Europa del Oeste... La mundialización de la esclavitud sexual consiste en el encuentro del ultraliberalismo económico y del comercio del sexo. Pero los que constituyen el objeto de este comercio particular son seres humanos que resultan así "objetizados", "cosificados", reducidos a objetos de consumo, sin la posibilidad de ejercer sus derechos efectivos más fundamentales.

Es indispensable estar a la altura del desafío: no se trata de mera prostitución local sino de una verdadera trata a escala planetaria, cuando la esclavitud se supone que quedó abolida...

www.afesip.org

Es frecuente que quienes abusan de los niños no resulten castigados en el país de destino ni en el de origen. Tan solo 32 países del mundo, entre ellos España, tienen legislación extraterritorial para los delitos contra los niños cometidos en el extranjero.

SM. - En los países en transición, como Camboya y muchos otros, los gobiernos no siempre muestran tener prisa por denunciar y erradicar esas prácticas, abiertas o clandestinas. A veces, la ley penal interna no sanciona éstas últimas (que ayudan, incluso, a solucionar sus problemas económicos y sociales, cuando no se trata de connivencia con el crimen organizado y de corrupción). La complejidad étnica y cultural de estos países, la deficiente administración que sufren, así como el ansia de ganancias explican que la legislación, a veces apropiada, no sea correctamente aplicada; tanto menos cuanto que tales prácticas provocan escasa indignación debido a los hábitos y la tradición. Nuestra acción consiste en recopilar datos provenientes de las víctimas (a fin de comprender los hilos y técnicas del crimen transnacional organizado) y comunicarlos a nuestros especialistas: politólogo, economista, etnólogo, juristas, psicólogo... para su análisis. Además, el servicio jurídico de AFESIP redacta proyectos de ley anti-tráfico y proporciona consejo, método y seguimiento para impulsar la transposición de las convenciones internacionales, en materia de represión del tráfico de personas con fines de explotación sexual, en los derechos internos de los Estados; una vez la legislación adaptada tratamos de impulsar su aplicación efectiva. Las leyes en materia de extraterritorialidad son un útil jurídico necesario pero difícilmente aplicable. Éstas no funcionarán eficazmente sin una real voluntad política que permita su armonización y su puesta en práctica.

Erradicar la pobresa extrema

Erradicar la pobr

La Declaració del Mil·lenni, que subscribiren l'any 2000 els 189 països integrants de les Nacions Unides, els comprometé a complir vuit objectius relacionats amb l'avanç en el desenvolupament i la reducció de la pobresa per a l'any 2015. A l'Objectiu 1 s'obligava a reduir a la meitat el percentatge de persones amb ingressos inferiors a un dòlar diari i el de persones que pateixen fam. Kofi Annan, secretari general de l'ONU, declarava que fam i pobresa estan íntimament lligades, perquè: "La fam perpetua la pobresa en impedir que les persones desenvolupin les seves potencialitats i contribueixin al progrés de les seves societats".

Però, com s'estableix o es mesura la pobresa? El Banc Mundial fixa la pobresa extrema sobre la base de l'ingrés d'un dòlar al dia, i la pobresa moderada en dos dòlars al dia. El Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) disposa d'un dels indicadors més complets, ja que contempla les causes de la pobresa. L'índex de pobresa humana (IPH) es calcula a partir de tres variables: l'esperança de vida, l'analfabetisme adult i el percentatge de persones sense

La Declaración del Milenio, que suscribieron en 2000 los 189 países integrantes de las Naciones Unidas, les comprometió a cumplir ocho objetivos relacionados con el avance en el desarrollo y la reducción de la pobreza para el año 2015. En el Objetivo 1 se obligaban a reducir a la mitad el porcentaje de personas con ingresos inferiores a un dólar diario y el de personas que padecen hambre. Kofi Annan, secretario general de la ONU, declaraba que hambre y pobreza están íntimamente ligados, pues: "El hambre perpetua la pobreza al impedir que las personas desarrollen sus potencialidades y contribuyan al progreso de sus sociedades".

Pero, ¿cómo se establece o se mide la pobreza? El Banco Mundial fija la pobreza extrema sobre la base del ingreso de un dólar al día, y la pobreza moderada en dos dólares al día. El Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD) cuenta con uno de los indicadores más completos, pues contempla las causas de la pobreza. El índice de pobreza humana (IPH) se calcula a partir de tres variables: la esperanza de vida, el analfabetismo adulto y el porcentaje de personas sin

i la fam eza extrema y el hambre

accés a serveis de salut i aigua potable, i de nens de menys de cinc anys amb pes insuficient.

A l'Àsia Meridional i Oriental se situa la major concentració de pobresa d'ingressos, fet lògic si tenim en compte que és l'àrea més poblada de la Terra. A les regions de l'Àsia Meridional i de l'Àfrica Subsahariana corresponen la major part dels 800 milions de persones que pateixen fam: a l'Índia, 233 milions de persones ingereixen menys de 2.000 calories/dia (quantitat per sota del límit mínim alimentari), a l'Àfrica Subsahariana, 183 milions. A grans trets, el repte a l'Índia és millorar la distribució de les reserves d'aliments per tal que arribin a tots els llocs de la seva geografia, mentre que a Àfrica és indispensable augmentar la productivitat agrícola. El PNUD, principal agència de cooperació en el desenvolupament de l'ONU, advoca a favor d'una revolució doblement verda, que incrementi la productivitat i millori la sostenibilitat.

Mark Malloch Brown, màxim responsable del PNUD, declarà recentment que les claus per reduir a la meitat la pobresa extrema el 2015 són: a escala mundial, els països desenvolupats han de cooperar en fer desaparèixer les barre-

acceso a servicios de salud y agua potable, y de niños menores de cinco años con peso insuficiente.

En Asia Meridional y Oriental se sitúa la mayor concentración de pobreza de ingresos, algo lógico si tenemos en cuenta que es el área más poblada de la Tierra. A las regiones de Asia Meridional y África Subsahariana corresponden la mayor parte de los 800 millones de personas que padecen hambre: en la India, 233 millones de personas ingieren menos de 2.000 calorías/día (cantidad por debajo del límite mínimo alimenticio), en África Subsahariana, 183 millones. A grandes líneas, el reto en la India es mejorar la distribución de las reservas de alimentos para que lleguen a todos los lugares de su geografía, mientras que en África es indispensable aumentar la productividad agrícola. El PNUD, principal agencia de cooperación al desarrollo de la ONU, aboga por una revolución doblemente verde, que incremente la productividad y mejore la sostenibilidad.

Mark Malloch Brown, máximo responsable del PNUD, declaró recientemente que las claves para reducir a la mitad la pobreza extrema en 2015 son: a escala mundial, los países desarrollados deben cooperar en hacer desaparecer las

res en el comerç, reforçar l'alleugeriment del deute dels països molt endeutats i augmentar l'abast de l'ajuda al desenvolupament; a escala nacional, un govern transparent que atengui amb eficàcia les necessitats dels pobres; i a escala local, aplicar eficaçment programes d'atenció sanitària, escolarització, de protecció de l'entorn i d'igualtat de gènere.

Malgrat això, a pesar dels avanços de molts dels països emergents, si es mantenen les tendències, no s'assoliran la major part dels objectius el 2015 i a l'Àfrica Subsahariana no es reduirà la pobresa a la meitat fins a l'any 2147.

Per això, alguns països de l'Àfrica Subsahariana han elaborat els Documents d'Estratègia de Reducció de la Pobresa (DERP), on es plantegen polítiques i programes socials, estructurals i macroeconòmics per fomentar el creixement, reduir la pobresa i avançar en àrees d'educació i salut. Malloch Brown confia que aquests documents faran de la cimera del 2005 un encontre diferent dels anteriors, que ha d'estimular el Fons Monetari Internacional (FMI) i el Banc Mundial a adoptar les reformes necessàries per assolir els objectius. A més, per primera vegada, hi haurà vertaders plans d'acció, fixats des dels mateixos països, que

barreras al comerç, reforzar el alivio de la deuda de los países muy endeudados y aumentar el alcance de la ayuda al desarrollo; a escala nacional, un gobierno transparente que atienda con eficacia las necesidades de los pobres; y a escala local, aplicar eficazmente programas de atención sanitaria, escolarización, de protección del entorno y de igualdad de género.

Sin embargo, pese a los avances de muchos de los países emergentes, de mantenerse las tendencias, no se alcanzarán la mayor parte de los objetivos en 2015 y en África Subsahariana no se reducirá la pobreza a la mitad hasta el año 2147.

Por ello, algunos países de África Subsahariana han elaborado los Documentos de Estrategia de Reducción de la Pobreza (DERP), donde se plantean políticas y programas sociales, estructurales y macroeconómicos para fomentar el crecimiento, reducir la pobreza y avanzar en áreas de educación y salud. Malloch Brown confía en que estos documentos harán de la cumbre de 2005 un encuentro diferente de los anteriores, que debe estimular al Fondo Monetario Internacional (FMI) y al Banco Mundial a adoptar las reformas necesarias para alcanzar los objetivos. Además, por primera vez, habrá verdaderos planes de

Washington i Brussel·les retallaran un 20% els subsidis agrícoles.

Aquesta és la principal mesura de l'acord firmat a contra rellotge, l'1 d'agost passat al si de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), i que comportarà una reactivació del comerç mundial i, el que és més important, majors oportunitats als països en desenvolupament.

També el Fons Monetari Internacional (FMI) ha emprès un suau tomb en matèria social en accelerar el perdó del deute als països més pobres. El recent viatge de Rodrigo Rato, director gerent de l'FMI, a Àfrica és un signe que indica que les coses poden començar a canviar al si de la institució.

Washington y Bruselas recortarán un 20% los subsidios agrícolas.

Ésta es la principal medida del acuerdo firmado a contrarreloj, el pasado 1 de agosto en el seno de la Organización Mundial del Comercio (OMC), y que traerá consigo una reactivación del comercio mundial y, lo que es más importante, mayores oportunidades a los países en desarrollo.

También el Fondo Monetario Internacional (FMI) ha emprendido un suave giro en materia social acelerando el perdón de la deuda a los países más pobres. El reciente viaje de Rodrigo Rato, director gerente del FMI, a África es un signo de que las cosas pueden empezar a cambiar en el seno de la institución.

disposaran d'ajuda pressupostària.

Pot ser que llavors sigui el moment en què el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial s'apliquen els correctius que Oxfam Internacional i Càritas els llançaren durant la commemoració del seu 60 aniversari: "No és el moment de celebracions. S'ha de revisar a fons el treball de l'FMI per

transformar profundament el seu paper en el desenvolupament i l'orientació de les seves activitats". Perquè, segons aquestes dues organitzacions, les principals preocupacions de l'FMI, l'estabilitat econòmica i la reducció de la dependència de l'ajuda externa, van en detriment dels interessos dels més pobres. Oxfam, a més, es mostra crítica amb els DERP i assenyalava que la societat civil, els parlaments dels països en qüestió i les ONGD han estat consultats però no han participat en l'elaboració d'aquests documents que, en molts de casos, han estat monopolitzats pels ministeris de finances d'aquests països, sobre la base dels plans preparats prèviament per l'FMI.

De tota manera, s'hauria de reconèixer que els defensors de la idea de creixement econòmic i desenvolupament estan íntimament lligats tenen, en part, raó. És indubtable que la reducció de la pobresa està molt relacionada amb el creixement econòmic (la creació d'ocupació i la millora en sistemes de salut i educació). Però cal distingir entre el creixement de tipus inclouent, que beneficia la gran majoria, i el de tipus exclouent, que deixa fora la població pobre d'un país o zones del món en desenvolupament, com ha demostrat l'economia neoliberal que ha imperat durant

acció, fijados desde los propios países, que contarán con ayuda presupuestaria.

Puede que entonces sea el momento de que el Fondo Monetario Internacional y el Banco Mundial se apliquen los correctivos que Oxfam Internacional y Càritas les lanzaron durante la conmemoración de su 60 aniversario: "No es el momento de celebraciones. Hay que revisar a fondo

el trabajo del FMI para transformar profundamente su papel en el desarrollo y la orientación de sus actividades". Porque, según estas dos organizaciones, las principales preocupaciones del FMI, la estabilidad económica y la reducción de la dependencia de la ayuda externa, van en detrimento de los intereses de los más pobres. Oxfam, además, se muestra crítica con los DERP y señala que la sociedad civil, los parlamentos de los países en cuestión y las ONGD han sido consultados pero no han participado en la elaboración de estos documentos que, en muchos casos, han sido monopolizados por los ministerios de finanzas de esos países, sobre la base de los planes preparados previamente por el FMI.

De todos modos, habría que reconocer que los defensores de la idea de que crecimiento económico y desarrollo están íntimamente ligados tienen buena parte de razón. Es indudable que la reducción de la pobreza está muy relacionada con el crecimiento económico (la creación de empleo y la mejora en sistemas de salud y educación). Pero hay que distinguir entre el crecimiento de tipo incluyente, que beneficia a mayorías, y el de tipo excluyente, que deja fuera a la población pobre de un país o a zonas del mundo en desarrollo, como ha demostrado la economía neoliberal que ha imperado duran-

El PNUD proposa sis polítiques per ajudar els països de prioritat màxima o alta a escapar de les trampes de la pobresa:

-Invertir generosament en educació bàsica i salut (i considerar l'equitat de gènere), revertirà en un creixement econòmic sostingut.

-Augmentar la productivitat dels petits agricultors en entorns desfavorables (el 70% de les persones més pobres del món viuen en zones rurals i depenen de l'agricultura).

-Millorar la infraestructura bàsica (ports, carreteres, energia) per reduir el cost a l'hora de fer negocis i vèncer les barreres geogràfiques.

-Dur a terme una política de desenvolupament industrial, que ajudi la diversificació de l'economia, fomenti les activitats emprenedores i elimini les dependències de productes bàsics, tot prestant una atenció especial a la petita i mitjana empresa.

-Fomentar la governabilitat democràtica i els drets humans.

-Garantir la sostenibilitat del medi ambient i una gestió urbanística sensata perquè les millores siguin duradores.

I, per acabar, són imprescindibles importants injeccions de recursos per tal que aquests països puguin assolir nivells bàsics de desenvolupament humà.

El PNUD propone seis políticas para ayudar a los países de prioridad máxima o alta a escapar de las trampas de la pobreza:

-Invertir generosamente en educación básica y salud (considerando la equidad de género), revertirá en un crecimiento económico sostenido.

-Aumentar la productividad de los pequeños agricultores en entornos desfavorables (el 70% de las personas más pobres del mundo viven en zonas rurales y dependen de la agricultura).

-Mejorar la infraestructura básica (puertos, carreteras, energía) para reducir el costo de hacer negocios y vencer las barreras geográficas.

-Llevar a cabo una política de desarrollo industrial, que ayude a la diversificación de la economía, fomente las actividades emprenedoras y elimine las dependencias de productos básicos, prestando especial atención a la pequeña y mediana empresa.

-Fomentar la gobernabilidad democrática y los derechos humanos.

-Garantizar la sostenibilidad del medio ambiente y una gestión urbanística sensata para que las mejoras sean duraderas.

Y, por último, son imprescindibles importantes inyecciones de recursos para que estos países puedan alcanzar niveles básicos de desarrollo humano.

La Direcció General de Cooperació (DGC) del Govern balear dedica tots els seus esforços a la lluita contra la pobresa i a la millora de les condicions de vida de la població dels països en desenvolupament. Per això, el conjunt d'accions de la DGC van encaminades a la consecució de l'Objectiu 1 de la Declaració del Mil·lenni: sia des de la línia de subvencions als projectes de cooperació, sia des de les campanyes de sensibilització, la finalitat última de les quals és l'eradicació de la pobresa als països del Sud.

Tenint en compte els acords internacionals de reducció de la pobresa i desenvolupament dels pobles, la DGC es proposa eradicar la pobresa en el món millorant les condicions de vida d'aquestes poblacions amb accions de caràcter social, econòmic i tècnic.

Però no es tracta només de transmetre recursos econòmics als països emergents, sinó de fer partícips i protagonistes els ciutadans de les Illes Balears. Perquè, la sensibilització de la societat balear serà la garantia d'una societat solidària i amb coneixement de causa sobre la vertadera situació d'aquells països.

La Dirección General de Cooperación (DGC) del Govern balear dedica todos sus esfuerzos a la lucha contra la pobreza y a la mejora de las condiciones de vida de la población de los países en desarrollo. Por ello, el conjunto de acciones de la DGC están encaminadas a la consecución del Objetivo 1 de la Declaración del Milenio: sea desde la línea de subvenciones a los proyectos de cooperación, sea desde las campañas de sensibilización, cuyo fin último es la erradicación de la pobreza en los países del Sur.

En consonancia con los acuerdos internacionales de reducción de la pobreza y desarrollo de los pueblos, la DGC se propone erradicar la pobreza en el mundo mejorando las condiciones de vida de esas poblaciones con acciones de carácter social, económico y técnico.

Pero no se trata sólo de transmitir recursos económicos a los países emergentes, sino de hacer partícipes y protagonistas a los ciudadanos de las Illes Balears. Porque, la sensibilización de la sociedad balear será la garantía de una sociedad solidaria y con conocimiento de causa sobre la verdadera situación de aquellos países.

els últims 20 anys. La combinació ideal per a la reducció de la pobresa és el creixement amb equitat, assenyalen els experts en cooperació internacional, Manuel Iglesia-Caruncho, Pilar Jaime i Melba Castillo a la seva obra *Acabar con la pobreza* (Ed. Fundació IPADE, 2003).

Durant els últims anys, el sistema del microcrèdit s'ha revelat com una bona eina per lluitar contra la pobresa extrema. A Bangla Desh, anualment, el 5% dels clients de microcrèdits, amb ingressos inferiors a un dòlar diari, surten de la pobresa. Això no obstant, el suport al microcrèdit no abunda de moment en els programes de les organitzacions internacionals i multilaterals, encara que sí que ho fa en els projectes de nombroses ONGD i recentment en les ajudes oficials dels governs.

En passar pel Fòrum de Barcelona, Marina Ponti, subdirectora de la Campanya per als Objectius del Mil·lenni, reconeixia que, mentre que els països en desenvolupament han començat a actuar, segons les exigències de l'ONU, els països rics encara no han fet cap passa en aquest sentit. Precisament, aquesta campanya cerca la participació de moviments socials i sindicats per pressionar els governs perquè compleixin amb els seus compromisos.

La Plataforma 2015, a Espanya, l'ONGD internacional Alianza contra la Fam, especialitzada en la lluita contra la fam i la pobresa rural, i NetAid, que mobilitza ciutadans de països desenvolupats per tal que eradicar la pobresa extrema sigui una prioritat mundial, són algunes de les moltes organitzacions que han sorgit per contribuir al fet que els Objectius del Mil·lenni arribin a concretar-se en el termini previst.

te los últimos 20 años. La combinación ideal para la reducción de la pobreza es el crecimiento con equidad, apuntan los expertos en cooperación internacional, Manuel Iglesia-Caruncho, Pilar Jaime y Melba Castillo en su obra *Acabar con la pobreza* (Ed. Fundación IPADE, 2003).

En los últimos años, el sistema del microcrédito se ha revelado como una buena herramienta para luchar contra la pobreza extrema. En Bangladesh, anualmente, el 5% de los clientes de microcréditos, con ingresos inferiores a un dólar diario, salen de la pobreza.

Sin embargo, el apoyo al microcrédito no abunda por el momento en los programas de las organizaciones internacionales y multilaterales, aunque sí en los proyectos de numerosas ONGD y recientemente en las ayudas oficiales de los gobiernos.

A su paso por el Fórum de Barcelona, Marina Ponti, subdirectora de la Campaña para los Objetivos del Milenio, reconocía que, mientras los países en desarrollo han comenzado a actuar, según las exigencias de la ONU, los países ricos todavía no han dado ningún paso en este sentido. Precisamente, esta campaña busca la participación de movimientos sociales y sindicatos para presionar a los gobiernos a que cumplan con sus compromisos. La Plataforma 2015, en España, la ONGD internacional Alianza contra el Hambre, especializada en la lucha contra el hambre y la pobreza rural, y NetAid, que moviliza a ciudadanos de países desarrollados para que erradicar la pobreza extrema sea una prioridad mundial, son algunas de las muchas organizaciones que han surgido para contribuir a que los Objetivos del Milenio lleguen a concretarse en el plazo previsto.

vocabulario solidario | vocabulari solidari

COOPERACIÓ BILATERAL/MULTILATERAL:

Mentre que la cooperació bilateral fa referència a la cooperació en què els governs donants dirigeixen els seus fons directament cap als receptors (governos dels països beneficiaris o altres organitzacions), la cooperació multilateral és aquella en la qual els governs lliuren els fons a organitzacions multilaterals per tal que aquestes en facin ús en el finançament dels seus programes en favor de l'avanç econòmic i social dels països en desenvolupament.

Es consideren agències o organitzacions multilaterals les formades per organitzacions internacionals a les quals pertanyen estats i l'activitat de les quals és destinada íntegra o en gran part a l'ajuda i al desenvolupament. L'agència multinacional per excel·lència és l'Organització de les Nacions Unides (ONU), mentre que el Banc Mundial és la principal organització bancària multilateral. Les institucions comunitàries europees, l'Organització de Països Exportadors de Petrolí (OPEP) i el Consell d'Ajuda Mútua Econòmica (CAME), organització dels països socialistes i la CEI, han anat desenvolupant igualment una important tasca en el món de la cooperació multilateral.

Tot i que els programes multilaterals s'han revelat més efectius per resoldre molts dels problemes del desenvolupament, hi ha reticències, per part dels països donants, a perdre el control sobre la destinació de l'ajuda. Aquesta prevenció inclina la balança en favor de la cooperació bilateral, que representa un 70% del total del finançament públic enfront del 30% de la cooperació multilateral. Entre els països que ostenten el percentatge més elevat dedicat a la cooperació multilateral (entorn del 50%), figuren Irlanda, Itàlia, Dinamarca i el Regne Unit; durant els últims anys Espanya hi destina al voltant del 40%.

COOPERACIÓ DESCENTRALITZADA:

Aquest terme té una doble accepció. En sentit estricte es refereix a la cooperació duta a terme per institucions locals, autonòmiques o regionals i que sorgí com a resposta al model imperant d'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD), excessivament rígid i centralista.

La intensa activitat dels organismes locals en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament a Espanya no té punt de comparació a Europa i es remunta als anys vuitanta, quan es produïren els primers agermanaments entre municipis espanyols, llatinoamericans i del Sàhara. La sensació de proximitat que té el ciutadà sobre els projectes empresos al seu voltant és una de les qualitats de la cooperació descentralitzada. Aquesta, a més, sense haver de retre comptes pel que fa a política exterior o a relacions internacionals, gaudeix de més llibertat per establir les seves estratègies de cooperació.

Habitualment la cooperació descentralitzada es duu a terme a través de les ONGD, la qual cosa millora la qualitat de l'ajuda atorgada. Potser, es podria imputar a aquest tipus de cooperació que la fragmentació i dispersió dels fons no produeixen resultats tan visibles com en el cas de la cooperació central; tot i que per tal de pal·liar aquest efecte s'estableixen Fons de Cooperació, fruit d'associacions entre ajuntaments, que permeten una major coordinació i eficiència en la gestió de l'ajuda.

D'altra banda, la democratització de les societats i la seva descentralització han promogut l'aparició de forces vives (sindicats, cooperatives, comunitats locals, empreses, associacions veïnals, universitats i d'altres), que davant la globalització i la crisi de l'Estat, cerquen una major participació i protagonisme en l'avanç econòmic i social dels països en desenvolupament.

En sentit més ampli, el terme "cooperació descentralitzada" agafà forma a la IV Convenció de Lomé (1991), convocatòria que reunia els 70 estats d'Àfrica, el Carib i el Pacífic, amb els països de la Unió Europea. Des de llavors es realitzen programes de cooperació al desenvolupament dins aquesta modalitat, en el marc del Fons Europeu de Desenvolupament (FED).

La Comissió Europea entén que la cooperació descentralitzada ha d'impulsar la participació i el dinamisme dels agents locals dels països del Sud i els ha d'implicar en el seu propi desenvolupament, i, al mateix temps, ha d'induir a la reflexió dels agents de cooperació dels països del Nord sobre el paper que han de tenir per tal de reforçar i promoure el paper dels primers.

COOPERACIÓN BILATERAL/MULTILATERAL:

Mientras que la cooperación bilateral se refiere a la cooperación en la que los gobiernos donantes dirigen sus fondos directamente hacia los receptores (sean los gobiernos de los países beneficiarios u otras organizaciones), la cooperación multilateral es aquella en la que los gobiernos entregan los fondos a organizaciones multilaterales para que éstas hagan uso de ellos en la financiación de sus programas en favor del avance económico y social de los países en desarrollo.

Se consideran agencias u organizaciones multilaterales las formadas por organizaciones internacionales a las que pertenecen Estados y cuya actividad está destinada íntegra o en su mayor parte a la ayuda y el desarrollo. La agencia multinacional por excelencia es la Organización de las Naciones Unidas (ONU), mientras que el Banco Mundial es la principal organización bancaria multilateral. Las instituciones comunitarias europeas, la Organización de Países Exportadores de Petróleo (OPEP) y el Consejo de Ayuda Mutua Económica (CAME), organización de los países socialistas y la CEI, han venido desarrollando igualmente una importante labor en el mundo de la cooperación multilateral.

Aunque los programas multilaterales se han revelado más efectivos para solventar muchos de los problemas del desarrollo, existen reticencias, por parte de los países donantes, a perder el control sobre el destino de la ayuda. Esta prevención inclina la balanza en favor de la cooperación bilateral, que representa un 70% del total del financiamiento público frente al 30% de la cooperación multilateral. Entre los países que ostentan el porcentaje más elevado dedicado a la cooperación multilateral (en torno al 50%), figuran Irlanda, Italia, Dinamarca y Reino Unido; en los últimos años España viene destinando alrededor del 40%.

COOPERACIÓN DESCENTRALIZADA:

Este término tiene una doble acepción. En su sentido más preciso se refiere a la cooperación llevada a cabo por instituciones locales, autonómicas o regionales y que surgió como respuesta al modelo imperante de Ayuda Oficial al Desarrollo (AOD), excesivamente rígido y centralista.

La intensa actividad de los organismos locales en el ámbito de la cooperación al desarrollo en España, no tiene parangón en Europa y se remonta a los años ochenta, cuando se produjeron los primeros hermanamientos entre municipios españoles, latinoamericanos y del Sáhara. La sensación de cercanía que tiene el ciudadano sobre los proyectos emprendidos en su entorno es una de las cualidades de la cooperación descentralizada. Ésta, además, sin tener que rendir cuentas en lo que respecta a política exterior o relaciones internacionales, goza de mayor libertad para establecer sus estrategias de cooperación.

Habitualmente la cooperación descentralizada se lleva a término a través de las ONGD, lo que mejora la calidad de la ayuda otorgada. Si acaso, se le podría imputar a este tipo de cooperación que la fragmentación y dispersión de los fondos no producen resultados tan visibles como en el caso de la cooperación central; aunque para paliar este efecto, se establecen Fondos de Cooperación, fruto de asociaciones entre ayuntamientos, que permiten una mayor coordinación y eficiencia en la gestión de la ayuda.

Por otro lado, la democratización de las sociedades y su descentralización han promovido la aparición de fuerzas vivas (sindicatos, cooperativas, comunidades locales, empresas, asociaciones vecinales, universidades y otras), que frente a la globalización y la crisis del Estado, buscan una mayor participación y protagonismo en el avance económico y social de los países en desarrollo.

En su sentido más amplio, el término "cooperación descentralizada" tomó forma en la IV Convención de Lomé (1991), convocatoria que reunía a los 70 estados de África, el Caribe y el Pacífico, con los países de la Unión Europea. Desde entonces se vienen realizando programas de cooperación al desarrollo dentro de esta modalidad, en el marco del Fondo Europeo de Desarrollo (FED).

La Comisión Europea entiende que, la cooperación descentralizada debe impulsar la participación y el dinamismo de los agentes locales de los países del Sur, implicándolos en su propio desarrollo, y, al mismo tiempo, inducir a la reflexión a los agentes de cooperación de los países del Norte sobre el papel que deben jugar para reforzar y promover el papel de los primeros.

PROJECTES SOLIDARIS AL MÓN AMB SUPORT BALEAR

L'activitat solidària a les Illes Balears es troba en ple apogeu. Cada any són més les associacions que emprenen projectes relacionats amb la cooperació al desenvolupament i la sensibilització ciutadana, destinats a millorar la vida de milers de persones dels països del Sud. La Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears secunda, amb una gran part del seu pressupost, accions de cooperació al desenvolupament a través d'organitzacions no governamentals de desenvolupament (ONGD) de les Illes Balears. D'entre les que reberen ajudes el 2003, hem seleccionat quatre projectes que es duguerem a terme en països de Llatinoamèrica.

FUNDACIÓ DIAGRAMA

Projecte: Suport a la inserció integral amb enfocament de gènere de la població menor d'edat

País: El Salvador

Zona: Soyapango

ONGD: Fundació Diagrama

Soci local: Fundació Salvadorena per a la Promoció Social i el Desenvolupament Econòmic (FUNSALPRODESE), en col·laboració amb la Fundació per al Desenvolupament d'El Salvador (FUNDE)

Subvenció: 34.800 €

Proyecto: Apoyo a la inserción integral con enfoque de género de la población menor de edad

País: El Salvador

Zona: Soyapango

ONGD: Fundación Diagrama

Socio local: Fundación Salvadoreña para la Promoción Social y el Desarrollo Económico (FUNSALPRODESE), en colaboración con la Fundación para el Desarrollo de El Salvador (FUNDE)

Subvención: 34.800 €

L'exposició fotogràfica *Del carrer a la mara* és una de les activitats de sensibilització que la Fundació Diagrama ha dut a terme a Mallorca. La exposició fotogràfica *Del carrer a la mara* es una de las actividades de sensibilización que la Fundación Diagrama ha llevado a cabo en Mallorca.

En els barris més pobres de Soyapango, milers de nens viuen en estat de marginació i sense possibilitat de millorar les seves condicions de vida. En los barrios más pobres de Soyapango, miles de niños viven en estado de marginación y sin posibilidad de mejorar sus condiciones de vida.

La ciutat de Soyapango és la segona ciutat del país quant a densitat demogràfica. Als seus barris més pobres, la falta de llocs de treball, el desarrelament familiar com a conseqüència de l'emigració, les pèssimes condicions d'habitabilitat dels suburbis castigats pels terratrèmols de 2001 no són un panorama esperanzador per als nens i joves que hi creixen. Són molts els que han hagut d'abandonar els estudis per ajudar els seus pares i s'han integrat en bandes o *maras*.

Aquest projecte, la major part del qual es desenvolupa a la comunitat "16 de marzo", s'ha dirigit a 120 joves de les bandes i a mares adolescents amb l'objectiu que adquireixin la capacitat laboral suficient i les habilitats emocionals i socials necessàries per a la seva reinserció social i laboral. Les activitats de formació i capacitació laboral, a més de les actuacions dedicades a la recuperació de l'autoestima i a la solució de conflictes, s'han dut a terme al Centre de Formació Professional de FUNSALPRODESE de San Salvador.

Els "Homies Unidos de El Salvador", banda que ha renunciat a la violència, actuen com a interlocutors entre FUNSALPRODESE i els adolescents i els joves de les quadrilles, susceptibles de ser beneficiaris d'aquest projecte, que destaca per la inserció integral amb perspectiva de gènere dels joves i per la recerca de mesures que incentivin la seva participació.

D'altra banda, el projecte ha repercutit en l'enfortiment institucional de la municipalitat de Soyapango, en matèria de polítiques per a joves en sectors de risc.

La ciudad de Soyapango es la segunda ciudad del país en cuanto a densidad demográfica. En sus barrios más pobres, la falta de puestos de trabajo, el desarraigo familiar como consecuencia de la emigración, las pésimas condiciones de habitabilidad de los suburbios castigados por los terremotos de 2001 no son un panorama esperanzador para los niños y jóvenes que crecen en ellos. Muchos han tenido que abandonar los estudios para ayudar a sus padres y se han integrado en pandillas o *maras*.

Este proyecto, desarrollado en su mayor parte en la comunidad "16 de marzo", se ha dirigido a 120 jóvenes pandilleros y madres adolescentes con el objetivo de que adquieran la capacidad laboral suficiente y las habilidades emocionales y sociales necesarias para su reinserción social y laboral. Las actividades de formación y capacitación laboral, además de las actuaciones dedicadas a la recuperación de la autoestima y a la solución de conflictos, se han llevado a cabo en el Centro de Formación Profesional de FUNSALPRODESE de San Salvador. Los "Homies Unidos de El Salvador", pandilleros que han renunciado a la violencia, actúan como interlocutores entre FUNSALPRODESE y los adolescentes y jóvenes pandilleros, susceptibles de ser beneficiarios de este proyecto, que destaca por la inserción integral con perspectiva de género de los jóvenes y por la búsqueda de medidas que incentiven su participación. Por otro lado, el proyecto ha repercutido en el fortalecimiento institucional de la municipalidad de Soyapango, en materia de políticas para jóvenes en sectores de riesgo.

PROYECTOS SOLIDARIOS EN EL MUNDO CON SOPORTE BALEAR

La actividad solidaria en las islas Baleares se halla en pleno apogeo. Cada año son más las asociaciones que emprenden proyectos relacionados con la cooperación al desarrollo y la sensibilización ciudadana, destinados a mejorar la vida de miles de personas de los países del Sur. La Dirección General de Cooperación del Govern de les Illes Balears secunda, con una gran parte de su presupuesto, acciones de cooperación al desarrollo a través de Organizaciones No Gubernamentales de Desarrollo (ONGD) de las islas Baleares. De entre las que recibieron ayudas en 2003, hemos seleccionado 4 proyectos que se llevaron a cabo en países de Latinoamérica.

MEDICUS MUNDI BALEARS

Projecte: Millora de l'Escola Pública de Cerrolindo
País: República Dominicana
Zona: Higüey
ONGD: Medicus Mundi Balears
Soci local: Secretaria d'Educació de la República Dominicana
Subvenció: 98.932 €

Proyecto: Mejora de la Escuela Pública de Cerrolindo
País: República Dominicana
Zona: Higüey
ONGD: Medicus Mundi Balears
Socio local: Secretaría de Educación de la República Dominicana
Subvención: 98.932 €

Com en altres països de Llatinoamèrica, la despesa pública en educació a la República Dominicana ha estat i continua essent molt baixa (durant els anys 1998-2000 suposà un 2,5% del PNB). La falta de recursos i el desviament cap a altres sectors repercuteixen en la baixa qualitat de l'ensenyament: les pèssimes infraestructures escolars van acompanyades de la poca motivació del professorat, que veu disminuir el seu sou fins a nivells que no assoleixen el mínim per sobreviure.

El barri de Villa Cerro a la ciutat d'Higüey, la capital de la província més oriental del país, és un dels més pobres i poblats. Molts dels seus habitants treballen al sector de l'hostaleria, a les zones turístiques properes: Punta Cana i Playa Bávaro. L'escola de Cerrolindo, l'única escola pública del barri, atén 1.487 alumnes en 12 aules, on s'imparteixen 22 cursos entre el matí i l'horabaixa.

Amb aquest projecte s'han millorat parcialment les instal·lacions escolars de Villa Cerro. Així doncs, s'ha substituït un dels antics i precaris mòduls de l'escola, de parets i teulades de zinc i paviment de terra, per un de nova construcció, que acull quatre aules, dues per planta, una sala de direcció i una biblioteca. Annex a aquest nou mòdul se n'ha construït un altre amb serveis sanitaris que substitueixen l'antiga latrina.

Els beneficiaris d'aquest projecte són 400 alumnes d'ensenyament primari, d'edats entre els 6 i els 14 anys, que pertanyen a les famílies més pobres de la zona. Aquest projecte tindrà continuïtat al llarg dels propers anys amb la construcció de nous mòduls que substituiran els existents.

Como en otros países de Latinoamérica, el gasto público en educación en la República Dominicana ha sido y continúa siendo muy bajo (en los años 1998-2000 supuso un 2,5% del PNB). La falta de recursos y el desvío hacia otros sectores repercute en la baja calidad de la enseñanza: las pésimas infraestructuras escolares van acompañadas de la poca motivación del profesorado, que ve disminuir su sueldo hasta niveles que no alcanzan lo mínimo para sobrevivir.

El barrio de Villa Cerro en la ciudad de Higüey, la capital de la provincia más oriental del país, es uno de los más pobres y poblados. Muchos de sus habitantes trabajan en el sector de la hostelería, en las zonas turísticas cercanas: Punta Cana y Playa Bávaro. La escuela de Cerrolindo, la única escuela pública del barrio, atiende a 1.487 alumnos en 12 aulas, en las que se imparten 22 cursos entre la mañana y la tarde.

Con este proyecto se han mejorado parcialmente las instalaciones escolares de Villa Cerro. Para ello, se ha sustituido uno de los antiguos y precarios módulos de la escuela, de paredes y techos de zinc y pavimento de tierra, por uno de nueva construcción, que acoge cuatro aulas, dos por planta, una sala de dirección y una biblioteca. Anexo a este nuevo módulo se ha construido un módulo con servicios sanitarios que sustituyen a la antigua letrina.

Los beneficiarios de este proyecto son 400 alumnos de enseñanza primaria, de edades entre los 6 y los 14 años, pertenecientes a las familias más pobres de la zona. Este proyecto tendrá continuidad en los próximos años con la construcción de nuevos módulos que sustituirán a los actuales.

L'antic mòdul, de teulada i parets de zinc, s'ha substituït per un d'obra.
 El antiguo módulo, de techo y paredes de zinc, ha sido sustituido por uno de obra.

Els estudiants d'ensenyament primari són els beneficiaris del projecte.
 Los estudiantes de enseñanza primaria son los beneficiarios del proyecto.

ASSOCIACIÓ PAU AMB DIGNITAT

Projecte: Projecte Agropecuari de Desenvolupament Comunitari
País: Nicaragua
Zona: Municipi de San Francisco Libre
ONGD: Associació Pau amb Dignitat
Soci local: Centre Ecumènic Fra Antonio Valdivieso (CAV)
Subvenció: 112.650 €

Proyecto: Proyecto Agropecuario de Desarrollo Comunitario
País: Nicaragua
Zona: Municipio de San Francisco Libre
ONGD: Asociación Paz con Dignidad
Socio local: Centro Ecuménico Fray Antonio Valdivieso (CAV)
Subvención: 112.650 €

Cada família rebé dues vedelles.
Cada familia recibió dos terneras.

El comitè comunal coordina la marxa del projecte.
El comité comunal coordina la marcha del proyecto.

El sorgo s'utilitza com a aliment per a les aus i el bestiar.
El sorgo se utiliza como alimento para las aves y el ganado.

El municipi de San Francisco Libre és un dels més pobres del país. Amb terres àrides i baixíssims nivells de precipitació pluvial, la productivitat agrícola permet amb prou feines la supervivència dels seus habitants. A més, la situació de la regió s'agreuà després d'haver passat l'huracà Mitch el 1998.

Aquest projecte, amb un termini d'execució de dos anys, s'ha adreçat a 313 famílies pageses, propietàries de petites parcel·les de terra tot i que en situació d'extrema pobresa, de 12 comunitats del municipi de San Francisco Libre: Las Delicias, La Conquista, Las Majadas, Laurel Galán, El Mayro, El Mango, El Obraje, San Benito nº 2, San Roque, Santa María, Pacora i Teipochapa. L'objectiu és paliar l'escassetat de recursos per al desenvolupament agropecuari de la zona i introduir caps de bestiar per tal de millorar la dieta dels beneficiaris i, en general, les seves condicions de vida. Cada família rebé una parella de vedelles en gestació, tres gallines i un gall, llavors de blat de les Índies i sorgo. Es plantaren 587 hectàrees de gra bàsic, s'incrementà el ramat i se subministrà maquinària agrícola.

Els comitès comunals elaboraren el seu pla de producció i acordaren les necessitats de bestiar, llavors i maquinària. Aquests comitès quedaren encarregats de vetllar pel manteniment dels estris agrícoles, la cura del bestiar i el cobrament de les quotes establertes per l'ús dels sementals per a la reproducció del bestiar, i per la utilització de la maquinària agrícola.

El caràcter restitutori del projecte pretén aconseguir el major nombre possible de persones. Cada família tornarà, al cap de dos anys, una vedella, una ovella i una gallina per cada animal que se'ls va entregar. Aquests s'atorgaran a altres famílies que a la vegada retornaran un exemplar de cada animal que rebien. De la mateixa manera, en finalitzar el projecte, es tornaran el doble de llavors de les rebudes inicialment.

El municipio de San Francisco Libre es uno de los más pobres del país. De tierras áridas y bajísimos niveles de precipitación pluvial, la productividad agrícola permite apenas la supervivencia de sus habitantes. Además, la situación de la región se agravó tras el paso del huracán Mitch en 1998.

Este proyecto, con un plazo de ejecución de dos años, va dirigido a 313 familias campesinas, dueñas de pequeñas parcelas de tierra aunque en situación de extrema pobreza, de 12 comunidades del municipio de San Francisco Libre: Las Delicias, La Conquista, Las Majadas, Laurel Galán, El Mayro, El Mango, El Obraje, San Benito nº 2, San Roque, Santa María, Pacora y Teipochapa. El objetivo es paliar la escasez de recursos para el desarrollo agropecuario de la zona e introducir cabezas de ganado para mejorar la dieta de los beneficiarios y, en general, sus condiciones de vida. Cada familia recibió una pareja de vaquillas en gestación, tres gallinas y un gallo, semillas de maíz y sorgo. Se plantaron 587 hectáreas de grano básico, se incrementó el hato ganadero y se suministró maquinaria agrícola.

Los comités comunales elaboraron su propio plan de producción, acordando las necesidades de ganado, semillas y maquinaria. Dichos comités quedaron encargados de velar por el mantenimiento de los útiles agrícolas, el cuidado del ganado y el cobro de las cuotas establecidas por la utilización de los sementales para la reproducción del ganado, y por la utilización de la maquinaria agrícola.

El carácter restitutorio del proyecto pretende alcanzar al mayor número posible de personas. Cada familia devolverá, a los dos años, una vaquilla, una oveja y una gallina por cada animal que les fue entregado. Éstos se otorgarán a otras familias que a su vez retornarán un ejemplar de cada animal que recibieron. Del mismo modo, al finalizar el proyecto, se devolverá el doble de semilla de la entregada inicialmente.

Veterinaris Sense Fronteres - VETERMON

Projecte: Enfortiment d'un Sistema Sostenible de Producció Agropecuària

País: Guatemala

Zona: Departaments de San Marcos, de Retalhuleu, d'Huehuetenango, de Quetzaltenango i de Sololá

ONGD: VETERMON

Soci local: CADISOGUA

Subvenció: 125.078 €

Proyecto: Fortalecimiento de un Sistema Sostenible de Producción Agropecuaria

País: Guatemala

Zona: Departamentos de San Marcos, de Retalhuleu, de Huehuetenango, de Quetzaltenango y de Sololá

ONGD: VETERMON

Socio local: CADISOGUA

Subvención: 125.078 €

El 2003, l'índex de desenvolupament humà (IDH) situava Guatemala a l'antepenúltim lloc de l'Amèrica Llatina. L'altiplà de Guatemala és la regió més pobre, amb quasi quatre milions d'habitants, la gran majoria pagesos amb escassos recursos.

A l'altiplà l'activitat rural és precària. A les petites explotacions familiars es cultiva blat de les Índies, patates, mongetes i faves. Molts de pagesos tenen animals de corral, que els serveixen en cas de necessitat per obtenir un petit ingrés extra.

Durant els anys 2002 i 2003, Veterinaris Sense Fronteres (VSF) i la Coordinadora d'Associacions de Desenvolupament Integral del Sud-occident de Guatemala (CADISOGUA), dugueren a terme un projecte per recuperar i difondre els coneixements de la producció agropecuària tradicional indígena. El 2004 ambdues organitzacions decidiren ampliar-lo a 173 comunitats i executar-lo durant tres anys consecutius. Es tracta de millorar el

nivell de vida de la població del sud-oest de Guatemala en el marc del desenvolupament rural sostenible. El projecte beneficia directament 600 socis actius de les associacions i indirectament 500.000 persones, que poden optar als serveis que aquestes ofereixen (programes de salut, educació, dones, etc.).

Després d'estudiar les activitats de producció agropecuària més indicades per a cada zona, se seleccionaren líders pagesos per tal de formar un equip tècnic. Aquest equip ha rebut formació en temes de producció, organització i comercialització, per formar al seu torn pagesos de 173 comunitats. A continuació, cada associació ha establert o reforçat un programa agropecuari. L'objectiu final del projecte és la creació d'una xarxa de programes agropecuaris que permetin una comercialització regional i nacional, i la capacitat per negociar les polítiques públiques agropecuàries. VSF analitzarà els resultats pel que fa a les polítiques agropecuàries públiques, a nivell regional i nacional.

En 2003, el índex de desarrollo humano (IDH) situaba a Guatemala en el antepenúltimo lugar de América Latina. El altiplano de Guatemala es la región más pobre, con casi cuatro millones de habitantes, en su mayoría campesinos con escasos recursos.

En el altiplano la actividad rural es precaria. En las pequeñas explotaciones familiares se cultiva maíz, patatas, frijoles y habas. Muchos campesinos tienen animales de corral, que les sirven en caso de necesidad para obtener un pequeño ingreso extra.

Durante los años 2002 y 2003, Veterinarios Sin Fronteras (VSF) y la Coordinadora de Asociaciones de Desarrollo Integral del Suroccidente de Guatemala (CADISOGUA), llevaron a cabo un proyecto para recuperar y difundir los conocimientos de la producción agropecuaria tradicional indígena. En 2004 ambas organizaciones decidieron ampliarlo a 173 comunidades y ejecutarlo durante tres años consecutivos. Se trata de mejorar el

nivel de vida de la población del sudoeste de Guatemala en el marco del desarrollo rural sostenible. El proyecto beneficia directamente a 600 socios activos de las asociaciones e indirectamente a 500.000 personas, que pueden optar a los servicios que ofrecen éstas (programas de salud, educación, mujeres, etc.).

Después de estudiar las actividades de producción agropecuaria más indicadas para cada zona, se seleccionaron líderes campesinos para formar un equipo técnico. Este equipo ha recibido formación en temas de producción, organización y comercialización, para formar a su vez a campesinos de 173 comunidades. A continuación, cada asociación ha establecido o reforzado un programa agropecuario. El objetivo final del proyecto es la creación de una red de programas agropecuarios que permitan una comercialización regional y nacional, y la capacidad para negociar las políticas públicas agropecuarias. VSF analizará los resultados en las políticas agropecuarias públicas, a escala regional y nacional.

Farmàcia local sostinguda per CADISOGUA i VETERMON.
Farmacia local sostenida por CADISOGUA y VETERMON.

El projecte tracta de millorar el nivell de vida de la comunitat des del marc del desenvolupament rural sostenible.

El proyecto trata de mejorar el nivel de vida de la comunidad desde el marco del desarrollo rural sostenible.

L'objectiu és crear una xarxa de programes agropecuaris.
El objetivo es crear una red de programas agropecuarios.

COMPARTINT EXPERIÈNCIES EN LA LLUITA CONTRA LA DROGA

COMPARTIENDO EXPERIENCIAS EN LA LUCHA CONTRA LA DROGA

Dins el Programa d'Ajudes a Cooperants de la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears i en la modalitat de formació de professionals de països del Sud, dos responsables de la Federació Veneçolana d'Institucions de Tractament i Prevenció d'Addiccions (FEVITRAP), conegueren els mètodes de treball de l'organització Projecte Home Balears.

A Veneçuela, el crack és la droga més consumida per totes les capes socials, atès el seu baix cost, alt nivell d'addicció i fàcil producció. El principi actiu d'aquesta droga és la cocaïna, de la qual s'obté un sòlid que es pot fumar; el seu efecte arriba així més ràpidament i en major quantitat al cervell, per la qual cosa és considerada la droga més destructiva. A més de la dependència física, el crack provoca una important dependència psicològica.

Amb la idea d'agrupar i integrar les organitzacions dedicades al tractament i prevenció del consum de drogues a Veneçuela es constituí la Federació Veneçolana d'Institucions de Tractament i Prevenció d'Addiccions (FEVITRAP). El seu objectiu és proporcionar una resposta efectiva i actualitzada al problema de l'addicció a drogues lícites i il·lícites, seguint la filosofia de les comunitats terapèutiques i treballant en les àrees de prevenció, tractament, reincorporació social i seguiment.

Durant els últims tres anys, FEVITRAP s'ha vinculat amb 94 organitzacions veneçolanes, entre públiques i privades, dedicades al tractament i prevenció de l'ús indegut de drogues, i ha capacitat 497 professionals i tècnics a escala nacional, i 99 a escala internacional.

Fa dos anys els responsables de FEVITRAP contactaren amb Projecte Home Balears per iniciar una relació professional d'intercanvi mutu d'experiències. El desig de la federació era implantar una formació homogènia a tots els seus centres associats perquè el tractament que s'hi rebí sigui semblant.

Responsables de FEVITRAP, Dilcia Prieto i Virginia Galera, al costat d'Esperanza Dávila, directora d'El Junquito, i Cristina Fernández i Víctor Dengra de Projecte Home Balears.
Responsables de FEVITRAP, Dilcia Prieto i Virginia Galera, junto a Esperanza Dávila, directora de El Junquito, y Cristina Fernández y Víctor Dengra de Projecte Home Balears.

Dentro del Programa de Ayudas a Cooperantes de la Dirección General de Cooperación del Govern de les Illes Balears y en la modalidad de formación de profesionales de países del Sur, dos responsables de la Federación Venezolana de Instituciones de Tratamiento y Prevención de Adicciones (FEVITRAP), estuvieron conociendo los métodos de trabajo de la organización Projecte Home Balears.

En Venezuela, el crack es la droga más consumida por todas las capas sociales, dado su bajo costo, alto nivel adictivo y fácil producción. El principio activo de esta droga es la cocaína, de la que se obtiene un sólido que se puede fumar; su efecto así llega más rápidamente y en mayor cantidad al cerebro, por lo que está considerada como la droga más destructiva. Además

Institucions federades a FEVITRAP:

Associació Ajuda a un Nen.
Centre de Tractament i Rehabilitació de l'Ús Indegut de Drogues El Junquito.
Fundació José Félix Ribas.
Fundació per a la Unitat d'Atenció al Farmacodependent FUNDAUTAF.
Fundació Tachirense Envers Un Món Sense Drogues FUNTHASIND.
Grup Ceres.
Llar Terapèutica Jericó.
Llar Vida Nova.
Llars Claret de Veneçuela.
Llars Crea de Veneçuela.
Casa de Reposos Tía Panchita.
Residència Socioassistencial Aranda.
Fundació Projecte Vida PROVIDA.
Ambulatori Llar Vida Nova Barquisimeto.

Cristina Fernández, de Projecte Home Balears, imparteix un taller sobre l'avaluació dels programes de tractament.

Cristina Fernández, de Projecte Home Balears, imparte un taller sobre la evaluación de los programas de tratamiento.

Dilcia Prieto, presidenta de FEVITRAP, i Virginia Galera, directora de programes de tractaments i representant de la Fundació José Félix Ribas, en passar per la seu de Projecte Home Balears, comentaven que aquesta oportunitat els permetria observar directament els programes i el treball que dia a dia realitzen en aquesta organització. "Aquests coneixements, així com les funcions de direcció i gestió de la Fundació Home Lliure Projecte Home Balears, ens han estat molt útils per començar a rodar el nostre projecte del centre de formació". Per tal d'ajudar a formalitzar el projecte, dos responsables de Projecte Home Balears realitzaren seguidament una visita a les instal·lacions de FEVITRAP a Caracas i a la Comunitat Terapèutica El Junquito, i impartiren un taller d'"Avaluació de Programes de Tractament" als professionals que treballen a les diverses comunitats terapèutiques de la federació.

Cristina Fernández, Víctor Dengra

Instituciones federadas en FEVITRAP:

- Asociación Ayuda a un Niño.
- Centro de Tratamiento y Rehabilitación del Uso Indebido de Drogas El Junquito.
- Fundación José Félix Ribas.
- Fundación para la Unidad de Atención al Farmacodependiente FUNDAUTAF.
- Fundación Tachirense Hacia Un Mundo Sin Drogas FUNTHASIND.
- Grupo Ceres.
- Hogar Terapéutico Jericó.
- Hogar Vida Nueva.
- Hogares Claret de Venezuela.
- Hogares Crea de Venezuela.
- Casa de Reposos Tía Panchita.
- Residencia Socio Asistencial Aranda.
- Fundación Proyecto Vida PROVIDA.
- Ambulatorio Hogar Vida Nueva Barquisimeto.

de la dependencia física, el crack provoca una importante dependencia psicológica.

Con la idea de agrupar e integrar a las organizaciones dedicadas al tratamiento y prevención del consumo de drogas en Venezuela se constituyó la Federación Venezolana de Instituciones de Tratamiento y Prevención de Adicciones (FEVITRAP). Su objetivo es proporcionar una respuesta efectiva y actualizada al problema de la adicción a drogas lícitas e ilícitas, siguiendo la filosofía de las comunidades terapéuticas y trabajando en las áreas de prevención, tratamiento, reincorporación social y seguimiento.

En los últimos tres años, FEVITRAP se ha vinculado con 94 organizaciones venezolanas, entre públicas y privadas, dedicadas al tratamiento y prevención del uso indebido de drogas, y ha capacitado a 497 profesionales y técnicos a escala nacional, y a 99 a escala internacional. Hace dos años los responsables de FEVITRAP entraron en contacto con Projecte Home Balears para iniciar una relación profesional de intercambio mutuo de experiencias. El deseo de la federación era implantar una formación homogénea en todos sus centros asociados para que el tratamiento que se reciba en ellos sea similar.

Dilcia Prieto, presidenta de FEVITRAP, y Virginia Galera, directora de programas de tratamientos de la Fundación José Félix Ribas y representante de la misma, a su paso por la sede de Projecte Home Balears, comentaban que esta oportunidad les permitía observar directamente los programas y el trabajo que día a día realizan en esta organización. "Estos conocimientos, así como las funciones de dirección y gestión de la Fundación Hombre Libre Projecte Home Balears, nos han sido muy útiles para empezar a rodar con nuestro proyecto del centro de formación".

Para ayudar a la formalización del proyecto, dos responsables de Projecte Home Balears realizaron seguidamente una visita a las instalaciones de FEVITRAP en Caracas y a la Comunidad Terapéutica El Junquito, e impartieron un taller de "Evaluación de Programas de Tratamiento" a los profesionales que trabajan en las diversas comunidades terapéuticas de la federación.

www.projectehome.com

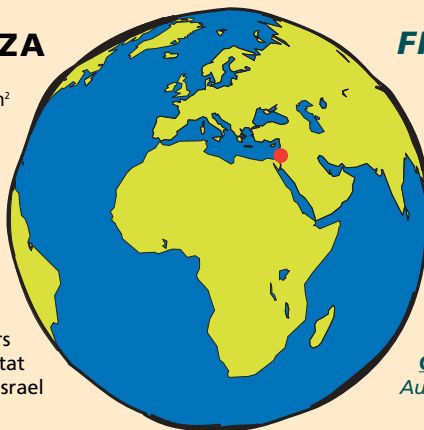

A la comunitat terapèutica El Junquito, 25 usuaris reben formació i ajuda durant un període de 10 a 12 mesos per a la seva reinserció social i laboral.

En la comunidad terapéutica El Junquito 25 usuarios reciben formación y ayuda durante un periodo de 10 a 12 meses para su reinserción social y laboral.

FRANJA DE GAZA

Superfície: 360 km²
Població: 1.500.000 habitants
Idioma: àrab, hebreu, anglès
Clima: temperat, hiverns suaus i estius calorosos i humits
Agricultura: cítrics, oliveres, hortalisses
Indústries: tèxtil, cautxú i plàstic, aliments processats
Exportacions: cítrics, flors, maduixes, olives, tomàquets
PIB: 0,74 mil milions de dòlars
Govern: territori administrat per l'Autoritat Nacional Palestina i ocupat per Israel

FRANJA DE GAZA

Superfície: 360 km²
Població: 1.500.000 habitants
Idioma: àrabe, hebreu, inglés
Clima: templado, inviernos suaves y veranos calurosos y húmedos
Agricultura: cítricos, olivos, hortalizas
Industrias: textil, caucho y plástico, alimentos procesados
Exportaciones: cítricos, flores, fresas, aceitunas, tomates
PIB: 0,74 mil millones de dólares
Gobierno: territorio administrado por la Autoridad Nacional Palestina y ocupado por Israel

L'AIGUA: FONT DE DISCÒRDIA EN UNA REGIÓ CONFLICTIVA

La franja de Gaza –petita porció de terra situada a l'extrem oriental de la Mediterrània– és un dels llocs més densament poblats del planeta. La seva superfície, tot just 40 quilòmetres de línia costanera per uns 10 quilòmetres d'amplària, acull una població d'1,5 milions de palestins, la meitat dels quals s'amunteguen en vuit camps de refugiats, i 7.000 colons jueus, establerts en uns 25 assentaments.

La franja de Gaza no disposa de més recursos hídrics que els de l'aqüífer costaner. La seva sobreexplotació ha provocat una disminució del nivell de reserves i la salinització de les aigües subterrànies; a més, l'ús de pesticides i fertilitzants químics, i els problemes d'infraestructura en el sistema de clavegueram contribueixen a contaminar-lo. La qualitat de l'aigua, per a consum humà i agrícola, ha empitjorat sensiblement durant els últims anys. El control sobre els recursos hídrics, que ja fou motiu de disputa al començament del conflicte araboisraelià l'any 1948, sens dubte tindrà un paper determinant en la seva resolució.

L'agricultura és un sector fonamental de l'economia palestina i ocupa un percentatge important de la població. Com que l'agricultura de regadiu és la més estesa a la zona i la major part de la producció la consumeixen els seus habitants, és del tot necessari preservar els recursos hídrics. La continuïtat de les activitats agrícoles dependrà de l'ús eficient de l'aigua; d'ací la necessitat de promoure polítiques institucionals i programes de gestió i administració específics.

Per altra banda, l'elevada taxa de desocupació, provocada en gran manera per la política de tancament de fronteres, tocs de queda, talls de carreteres i incursions israelianes en el territori de Gaza, restringeix el moviment de persones i béns, fins i tot impedeix el treball d'organitzacions humanitàries (el mes d'abril de 2004 Amnistia Internacional exigí a Israel que no obstaculitzés els socors a la població). El continuat declivi pel que fa als ingressos de les famílies fa que tres de cada

Carrer de la ciutat de Gaza.
Calle de la ciudad de Gaza.

EL AGUA: FUENTE DE DISCORDIA EN UNA REGIÓN CONFLICTIVA

La franja de Gaza –pequeña porción de tierra en el extremo oriental del Mediterráneo– es uno de los lugares más densamente poblados del planeta. Su superficie, apenas 40 kilómetros de línea costera por unos 10 kilómetros de anchura, acoge a una población de 1,5 millones de palestinos, la mitad de los cuales se hacían en ocho campos de refugiados y 7.000 colonos judíos establecidos en unos 25 asentamientos.

La franja de Gaza no dispone de más recursos hídricos que los del acuífero costero. Su sobreexplotación ha provocado una disminución del nivel de reservas y la salinización de las aguas subterráneas; además, el uso de pesticidas y fertilizantes químicos, y los problemas de infraestructura en el sistema del alcantarillado contribuyen a su contaminación. La calidad del agua, para consumo humano y agrícola, ha empeorado sensiblemente en los últimos años. El control sobre los recursos hídricos, que ya fue motivo de disputa en los inicios del conflicto árabe-israelí en 1948, sin duda jugará un papel determinante en su resolución.

La agricultura es un sector fundamental en la economía palestina y emplea a un porcentaje importante de la población. Como la agricultura de regadío es la más extendida en la zona y la mayor parte de la producción la consumen sus habitantes, es del todo necesario preservar los recursos hídricos. La continuidad de las actividades agrícolas dependerá del uso eficiente del agua; de ahí la necesidad de promover políticas institucionales y programas de gestión y administración específicos.

Por otro lado, la elevada tasa de desempleo, provocada en gran medida por la política de cierre de fronteras, toques de queda, cortes de carreteras e incursiones israelíes en el territorio de Gaza, restringe el movimiento de personas y bienes, e incluso impide el trabajo de organizaciones humanitarias (en abril de 2004 Amnistía Internacional exigió a Israel que no obstaculizara el socorro a la población). El continuado declive en los ingresos de las familias está

quatre famílies visquin per sota del llindar de la pobresa.

El Programa de Seguretat Alimentària i Creació d'Ocupació a la zona mitjana de la franja de Gaza és una de les accions que, en matèria de cooperació directa, ha dut a terme la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears durant el 2003 i el 2004. Aquest projecte s'emmarca en el programa Azahar sobre cooperació a la Mediterrània, que impulsa l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI). L'acompliment del projecte –l'objectiu del qual és millorar la seguretat alimentària i reduir la desocupació de la població palestina de Gaza– s'efectua a través del Programa de Creació d'Ocupació de l'Autoritat Palestina (JCP), en col·laboració amb l'Autoritat Palestina per a l'Aigua (PWA), el Ministeri d'Agricultura (MoA), les ONGD locals Comitè Palestí d'Ajuda Agrícola (PARC) i la Unió de Comitès de Treball Agrícola (UAWC).

El 2003, el Programa de Seguretat Alimentària i Creació d'Ocupació a l'àrea central de la franja de Gaza es concentrà en la reconstrucció d'infraestructures agràries i d'extracció d'aigua, malmeses per les incursions israelianes des de la segona Intifada (setembre de 2000), i rehabilità hivernacles i pous; en la millora de les pràctiques d'irrigació, amb la instal·lació de sistemes de regatge gota a gota i de mecanismes programadors de regatge; en l'increment del rendiment agrícola, donant suport a la producció d'arbres, arbusts i plançons en vivers per tal d'abaratir-ne el cost i introduir noves varietats; i en la formació d'agricultors i tècnics agrònoms. La població rural desocupada de la franja de Gaza fou la beneficiària del programa: es crearen nous llocs de treball, els agricultors augmentaren els seus ingressos i s'enfortí la seguretat alimentària de la zona.

Les activitats del projecte iniciades el mes de març de 2003 es desenvoluparen en gran part segons el calendari previst. Es recuperaren 16 pous, es reconstruïren 50 hivernacles, es donà suport a la producció de plantes i arbres a través de cinc vivers, s'instal·laren sistemes de regatge gota a gota en 165 hectàrees de cultiu de cítrics, que varen beneficiar 550 agricultors i donaren feina a 53 persones que varen dur a terme els treballs d'instal·lació. A més, es formaren tècnics agrícoles i agricul-

Nen palestí. Hivernacles amb plantació de maduixes i producció de brots de plantes ornamentals, cítrics, palmeres i oliveres a la franja de Gaza.
Niño palestino. Invernaderos con plantíos de fresas y producción de hijuelos de plantas ornamentales, cítricos, palmeras y olivos en la franja de Gaza.

llevando a tres de cada cuatro familias a vivir por debajo del umbral de la pobreza.

El Programa de Seguridad Alimentaria y Creación de Empleo en la zona media de la franja de Gaza es una de las acciones que, en materia de cooperación directa, ha llevado a cabo la Dirección General de Cooperación del Govern de les Illes Balears durante los años 2003 y 2004. Este proyecto se enmarca en el programa Azahar sobre cooperación en el Mediterráneo, que impulsa la Agencia Española de Cooperación Internacional (AECI). El cumplimiento del proyecto –cuyo objetivo es mejorar la seguridad alimentaria y reducir el desempleo de la población palestina de Gaza– se lleva a cabo a través del Programa de Creación de Empleo de la Autoridad Palestina (JCP), en colaboración con la Autoridad Palestina para el Agua (PWA), el Ministerio de Agricultura (MoA), las ONGD locales Comité Palestino de Ayuda Agrícola (PARC) y la Unión de Comités de Trabajo Agrícola (UAWC).

En 2003, el Programa de Seguridad Alimentaria y Creación de Empleo en el área central de la franja de Gaza se concentró en la reconstrucción de infraestructuras agrarias y de extracción de agua, dañadas por las incursiones israelíes desde la segunda Intifada (septiembre de 2000), rehabilitando invernaderos y pozos; en la mejora de las prácticas de irrigación, instalando sistemas de riego por goteo y de mecanismos programadores de riego; en el incremento del rendimiento agrícola, apoyando la producción de árboles, arbustos y plantones en viveros abaratando su coste e introduciendo nuevas variedades; y en la formación de agricultores y técnicos agrónomos. La población rural y desempleada de la franja de Gaza fue la beneficiaria del programa: se crearon nuevos puestos de trabajo, los agricultores aumentaron sus ingresos y se fortaleció la seguridad alimentaria de la zona.

Las actividades del proyecto iniciadas en marzo de 2003 se desarrollaron en gran parte según el calendario previsto. Se recuperaron 16 pozos, se reconstruyeron 50 invernaderos, se apoyó la producción de plantas y árboles a través de cinco viveros, se instalaron sistemas de riego por goteo en 165 hectáreas de cultivo de cítricos, beneficiando a 550 agricultores y empleando a 53 personas

L'agricultura és un sector fonamental a l'economia palestina.
La agricultura es un sector fundamental en la economía palestina.

para los trabajos de instalación. Además se formaron técnicos agrícolas y agricultores en temas sobre manejo sostenible del agua, ahorro del agua en agricultura de regadío, reutilización de aguas residuales, gestión y control de fertilizantes y pesticidas, gestión de sistemas de desalinización y sistemas de muestreo y observación de la calidad de las aguas.

En 2004, el Govern de les Illes Balears continuó impulsando este programa y amplió las acciones del año anterior con diversas actividades piloto: la mejora de las prácticas de riego en el sector de la fresa, el desarrollo del cultivo de cítricos y de palmeras datileras, y el tratamiento de aguas residuales para uso agrícola y el de sus sedimentos como fertilizante.

Al finalizar esta segunda fase del programa se habrán instalado sistemas de riego por goteo en 30 hectáreas, beneficiando a 100 agricultores; se habrán aportado 3.000 plántulas de olivo y promocionado la producción de hijuelos de palmera, olivo y plantas ornamentales; se habrán reconstruido ocho invernaderos; se habrá apoyado el desarrollo de cultivo de palmeras y cítricos mediante aportación de mano de obra y de hijuelos; se habrán creado 225 oportunidades de empleo de carácter mensual para trabajadores agrícolas y 44 para agrónomos u obreros cualificados, y se habrán formado a más de 45 agricultores y 30 técnicos agrónomos.

tors en temes sobre el maneig sostenible de l'aigua, estalvi de l'aigua en agricultura de regadiu, reutilització d'aigües residuals, gestió i control de fertilitzants i pesticides, gestió de sistemes de dessalinització i sistemes de mostreig i observació de la qualitat de les aigües.

El 2004, el Govern de les Illes Balears continuà impulsant aquest programa i amplia les accions de l'any anterior amb diverses activitats pilot: la millora de les pràctiques de regatge al sector de la maduixa, el desenvolupament del cultiu de cítrics i de palmeres datileres, i el tractament d'aigües residuals per a ús agrícola i el dels seus sediments com a fertilitzant.

En finalitzar aquesta segona fase del programa s'hauran instal·lat sistemes de regatge gota a gota en 30 hectàrees, que beneficiaran 100 agricultors; s'hauran aportat 3.000 plançons d'olivera i promocionat la producció de brots de palmera, olivera i plantes ornamentals; s'hauran reconstruït vuit hivernacles; s'haurà donat suport al desenvolupament del cultiu de palmeres i cítrics mitjançant aportació de mà d'obra i de brots; s'hauran creat 225 oportunitats de col·locació de caràcter mensual per a treballadors agrícoles i 44 per a agrònoms o obrers qualificats, i s'hauran format més de 45 agricultors i 30 tècnics agrònoms.

Palmerar a la franja de Gaza.
Palmeral en la franja de Gaza.

El cultiu de la maduixa dona feina a 3.400 persones en unes 600 granges especialitzades. Aquest cultiu és susceptible de generar beneficis importants, ja que la producció de Gaza es pot comercialitzar a Europa entre el mes de novembre i el mes de març, època en què s'aconsegueixen els preus més alts. El suport al cultiu de la palmera datilera és també de gran importància i ajuda a crear llocs de treball. La decadència del cultiu dels cítrics per les conseqüències del conflicte (molts d'arbres foren arrencats amb el pretext que al seu darrere s'amagaven francotiradors) i per la mala qualitat de les aigües i la insuficiència del regatge es combat amb la replantació de cítrics en àrees seleccionades.

El cultivo de la fresa emplea a 3.400 personas en unas 600 granjas especializadas. Este cultivo es susceptible de generar importantes beneficios, pues la producción de Gaza puede ser comercializada en Europa entre noviembre y marzo, época en que se alcanzan los precios más altos. El apoyo al cultivo de la palmera datilera resulta también de gran importancia y ayuda a crear puestos de trabajo. La decadencia del cultivo de los cítricos por las consecuencias del conflicto (muchos árboles fueron arrancados bajo pretexto de que tras ellos se agazapaban francotiradores) y por la mala calidad de las aguas e insuficiencia del riego se combate con la replantación de cítricos en áreas seleccionadas.

Espai Solidari

La Direcció General de Cooperació és titular de l'Espai Solidari, lloc de trobada i de realització d'activitats de les organitzacions no governamentals per al desenvolupament (ONGD) i de les associacions d'immigrants legalment constituïdes.

El casal està situat al carrer Ramon Berenguer III, núm. 20 de Palma i ofereix els serveis següents:

- Despatxos per a ONGD i associacions d'immigrants
- Sala per a exposicions, conferències, projeccions, assemblees...
- Sala de reunions
- Servei de reprografia
- Servei d'informació a ciutadans sobre temes de solidaritat, cooperació i voluntariat
- Gestió d'una borsa de voluntaris
- Servei de préstec de recursos audiovisuals

Ens podeu trobar de dilluns a divendres de 16 a 22 h i els dissabtes de 9 a 14 h. El nostre e-mail és espsolidari@telefonica.net, el telèfon és 971 49 86 36 i el fax 971 49 80 30.

Espai Solidari

La Dirección General de Cooperación es titular del Espai Solidari, punto de encuentro y de realización de actividades de las organizaciones no gubernamentales para el desarrollo (ONGD) y de las asociaciones de inmigrantes legalmente constituidas.

El casal está situado en la calle Ramón Berenguer III, núm.20 de Palma y ofrece los siguientes servicios:

- Despachos para ONGD y asociaciones de inmigrantes
- Sala para exposiciones, conferencias, proyecciones, asambleas
- Sala de reuniones
- Servicio de reprografía
- Servicio de información a ciudadanos sobre temas de solidaridad, cooperación y voluntariado
- Gestión de una bolsa de voluntarios
- Servicio de préstamo de recursos audiovisuales

Podéis encontrarlos de lunes a viernes, de 16 a 22h, y los sábados, de 9 a 14h. Nuestro e-mail es [<espsolidari@telefonica.net>](mailto:espsolidari@telefonica.net), el teléfono es 971 49 86 36 y el fax 971 49 80 30.

Programa de formació 2004

Dins el programa de formació 2004, la Direcció General de Cooperació organitza diversos cursos per a persones que treballen en l'àmbit de la cooperació en el desenvolupament. La durada és de 20 hores pel que fa als cursos introductoris i de 40 hores per als cursos monogràfics.

El curs de postgrau d'Especialista Universitari en Cooperació Internacional té una durada de 250 hores i començarà el 29 d'octubre.

Cursos, seminaris i tallers: "La Cooperació en el Desenvolupament: Conceptes Bàsics" (octubre); "Drets Humans i Situacions de Conflicte en el Món" (novembre); "Elaboració de Webs de les ONGD" (octubre); "Curs Monogràfic de Logística" (desembre); "IV Seminari Mediterrani de Cooperació i Desenvolupament Internacional a la Universitat de les Illes Balears" (27 i 28 de setembre); "Identificació i Formulació de les Intervencions de Cooperació per al Desenvolupament-Marc Lògic" (setembre); "Presentació General dels Principals Resultats de les

Programa de formación 2004

Dentro del programa de formación 2004, la Dirección General de Cooperación organiza diversos cursos para personas que trabajan en el ámbito de la cooperación al desarrollo. La duración es de 20 horas para los cursos introductorios y de 40 horas para los cursos monográficos.

El curso de postgrado de Especialista Universitario en Cooperación Internacional tiene una duración de 250 horas y comenzará el 29 de octubre.

Cursos, seminarios y talleres: "La Cooperación al Desarrollo: Conceptos Básicos" (octubre); "Derechos Humanos y Situaciones de Conflicto en el Mundo" (noviembre); "Elaboración de Webs de las ONGD" (octubre); "Curso Monográfico de Logística" (diciembre); "IV Seminario Mediterráneo de Cooperación y Desarrollo Internacional en la Universidad de las Illes Balears" (27 y 28 de septiembre); "Identificación y Formulació de las Intervenciones de Cooperación para el Desarrollo-Marco Lógico" (septiembre); "Presentación General de los Principales Resultados de las

subscriu-te | suscríbete
gratuïtament | gratuitamente

cooperant
www.cooperant.org

Nom i llinatges / Nombre y apellidos

Telèfon / Teléfono

Adreça / Dirección

Localitat / Localidad

Província / Provincia

E-mail

CP

nre. exemplars
núm. ejemplares

Subscriu-te avui mateix enviant aquest cupó a: | Suscríbete hoy mismo enviando este cupón a:

Govern de les Illes Balears - Conselleria de Presidència i Esports - Direcció General de Cooperació

Pl. del Bisbe Berenguer de Palou, 10 • 07003 Palma • Tel.: 971 17 74 34 • Fax: 971 17 60 98

Si vols més informació, posa't en contacte amb nosaltres | Si quieres más información, ponte en contacto con nosotros

Avaluacions" (novembre); "Sessions Informatives de Presentació de Formularis Convocatorià 2005" (desembre). Informació a la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, tel.: 971 25 96 96 i a la Direcció General de Cooperació, tel.: 971 17 74 34 i <<http://dgcooper.caib.es>>.

Sanejament mediambiental de la costa d'Oued Laou

Al juliol es firmà el protocol administratiu entre la Comuna d'Oued Laou (Marroc), l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI) i la Direcció General de Cooperació, que regularà els aspectes formals del projecte "Sanejament mediambiental de la costa d'Oued Laou" emmarcat en la participació del Govern de les Illes Balears en el Programa Azahar.

Octubre solidari

La Direcció General de Cooperació convoca la primera edició d'*Octubre Solidari*, una campanya de sensibilització dirigida als ciutadans de les Illes Balears, que té com a tema la cooperació en el desenvolupament i les activitats que es realitzen al seu voltant, a més d'una aproximació a les diferents realitats dels països en desenvolupament.

La campanya, que tindrà lloc durant tot el mes d'octubre i en la qual participaran nombroses ONGD, inclourà exposicions, conferències i múltiples activitats (cicle de cinema, activitats participatives d'ONGD, tallers infantils, contacontes, titelles, etc.).

Exposicions: *Jocs del món; Crisis olvidadas, personas ignoradas; És més que café, comerç just.*

Conferències: Gema Martín, professora de Sociologia del Món Àrab a la Universitat Autònoma de Madrid, dissertarà sobre l'evolució recent dels països musulmans; Joan Roura, sotscaop de la Secció Internacional d'Informatius de TVC, analitzarà el conflicte palestinoisraelià; Sergio Zeferino, delegat d'Intermón-Oxfam a Angola, exposarà l'actual situació d'Angola; Nadia Naïr, professora a la Universitat de Rabat, tractarà el tema de la situació de la dona musulmana en els seus països d'origen i a l'estranger; Roselina Tuyuc parlarà sobre la situació actual dels indígenes; Lamyae Azouz i Assma Al Bajhdadi analitzaran les precàries condicions sociolaborals del sector tèxtil al Marroc.

Evaluaciones" (noviembre); "Sesiones Informativas de Presentación de Formularios Convocatorià 2005" (diciembre). Información en la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, tel.: 971 25 96 96 y en la Dirección General de Cooperación, tel.: 971 17 74 34 y <<http://dgcooper.caib.es>>.

Saneamiento medioambiental de la costa de Oued Laou

En julio se firmó el protocolo administrativo entre la Comuna de Oued Laou (Marruecos), la Agencia Española de Cooperación Internacional (AECI) y la Dirección General de Cooperación, que regulará los aspectos formales del proyecto "Saneamiento medioambiental de la costa de Oued Laou" enmarcado en la participación del Govern de les Illes Balears en el Programa Azahar.

Octubre solidario

La Direcció General de Cooperació convoca la primera edició de *Octubre Solidario*, una campanya de sensibilització dirigida a los ciudadanos de las Islas Baleares, que tiene por tema la cooperación al desarrollo y las actividades que se realizan en torno a ella, además de una aproximación a las diferentes realidades de los países en desarrollo.

La campanya, que tendrá lugar durante todo el mes de octubre y en la que participarán numerosas ONGD, incluirá exposiciones, conferencias y múltiples actividades (ciclo de cine, actividades participativas de ONGD, talleres infantiles, cuentacuentos, marionetas, etc.).

Exposiciones: *Juegos del mundo; Crisis olvidadas, personas ignoradas; Es más que café, comercio justo.*

Conferencias: Gema Martín, profesora de Sociología del Mundo Árabe en la Universidad Autónoma de Madrid, disertará sobre la evolución reciente de los países musulmanes; Joan Roura, subjefe de la Sección Internacional de Informativos de TVC, analizará el conflicto palestino-israeli; Sergio Zeferino, delegado de Intermón-Oxfam en Angola, expondrá la actual situación de Angola; Nadia Naïr, profesora en la Universidad de Rabat, analizará la situación de la mujer musulmana en sus países de origen y en el extranjero; Roselina Tuyuc hablará sobre la situación actual de los indígenas; Lamyae Azouz y Assma Al Bajhdadi analizarán las precarias condiciones sociolaborales del sector textil en Marruecos.

diario de viaje | diari de viatge

Binde (Ghana), març 2004.

"Des que el missioner menorquí Manuel Bonet empenqué la construcció del centre de salut rural de Binde, al nord-est de Ghana, aquest centre ha vist ampliar les seves instal·lacions fins a convertir-se en un hospital de referència per a la zona i fins i tot per als habitants del país veí, Togo.

Fou l'Associació d'Amics de Binde la que promogué l'expedició, dels representants de les institucions balears que participarem en el projecte, amb la finalitat de comprovar *in situ* la marxa de l'hospital. Una vegada allà constatarem que, a més de l'augment i la millora de la capacitat de l'atenció sanitària, el projecte havia reportat uns altres beneficis als habitants de la regió, com ara els coneixements de nous mètodes constructius, en una zona d'edificis de tova, o també com el poblament de Binde passaria a obtenir categoria de municipi."

Binde (Ghana), marzo 2004.

"Desde que el misionero menorquín Manuel Bonet emprendió la construcción del centro de salud rural de Binde, al noreste de Ghana, este centro ha visto ampliar sus instalaciones hasta convertirse en un hospital de referencia para la zona e incluso para los habitantes del país vecino, Togo.

Fue la Asociación de Amigos de Binde quien promovió la expedición, de los representantes de las instituciones balears que participamos en el proyecto, para que comprobáramos *in situ* la marcha del hospital. Una vez allí constatamos que, además del aumento y la mejora de la capacidad de la atención sanitaria, el proyecto había reportado otros beneficios a los habitantes de la región, como el conocimiento de nuevos métodos constructivos, en una zona de edificios de adobe, o también como el poblado de Binde pasaría a obtener categoría de municipio."

Magdalena Contestí, directora general de Cooperación del Govern de les Illes Balears.

↖ Ens obsequiaren amb dues gallines.
Nos obsequiaron con dos gallinas.

↗ Bombant aigua al llogaret de Binde.
Bombeando agua en la aldea de Binde.

↖ Durant la nostra estada tingué lloc una celebració en la qual participaren les tres ètnies de la zona: Bimodes, Kombes i Mamprusis.
Durante nuestra estancia tuvo lugar una celebración en la que participaron las tres etnias de la zona: los Bimodes, los Kombes y Mamprusis.

↗ ↖ Envolmada de nens de Binde i al fons, les típiques construccions de tova.
Rodeada de niños de Binde y al fondo, las típicas construcciones de adobe.

↗ Les polítiques balears donant suport a la candidata de Binde a les eleccions municipals.
Las políticas balears arropando a la candidata de Binde a las elecciones municipales.

LA YUCA

En los últimos tiempos los estantes de nuestros comercios de alimentación exhiben una amplia variedad de productos ultramarinos. Uno de ellos es la yuca o mandioca, tubérculo de un arbusto cultivado en los países tropicales de África, Asia y América, y alimento básico para más de 500 millones de personas, campesinos pobres y mujeres, en su mayoría.

La yuca significó para el indígena americano, lo que el trigo para el europeo o el arroz para el asiático. Rica en hidratos de carbono complejos, pobre en proteínas y grasas, y fuente de vitamina B y C, y minerales, la yuca tiene un sabor delicado y es de fácil digestión. Se puede consumir cocida como la patata u obtener de la pulpa una harina granulada: la tapioca.

De las dos variedades de yuca, dulce y amarga, ésta última (que contiene glucósido cianogénico, una toxina que desaparece al procesarla o cocinarla), tolera suelos pobres y apenas exige fertilizantes, plaguicidas y agua. Además, tiene un amplio margen de cosecha —entre los 8 y los 22 meses después de la siembra—, por lo que es una “reserva viva” de alimento en momentos de escasez. En Malawi, el cultivo de la yuca amarga ofrece seguridad alimentaria a las mujeres solteras y sin recursos: la necesidad de procesar las raíces inmediatamente después de cosecharlas, disuade de su robo en los campos y su toxina ahuyenta a roedores y plagas.

Recientemente, la Organización de las Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación (FAO) lamentó no haber prestado más importancia al cultivo de la yuca. Su “Estrategia Mundial para el Desarrollo de la Yuca” pretende cuadruplicar la producción y perfeccionar los procesos de transformación. Mejorar la calidad de la harina frenaría la importación de cereales en los países en desarrollo, con el consiguiente ahorro de divisas extranjeras. En Ghana, el aumento del 40% de la producción de yuca en los últimos 20 años ha resultado ser un poderoso antídoto contra el hambre. Y es que la yuca, por su alto contenido calórico y su poca exigencia para el cultivo, es un alimento clave en la lucha contra el hambre. De Brasil, segundo productor mundial, tomamos la receta de la “yuca frita”:

pelar la yuca, cortarla en varios trozos y hervirlos en agua con sal, “asustarlos” con agua fría y continuar el hervor. Una vez blandos, enfriar, cortarlos en barritas, al estilo de las patatas fritas, y freírlos en aceite de girasol hasta dorarse, después salarlos.

LA IUCA

En els darrers temps, els prestatges dels nostres comerços d'alimentació exhibeixen una àmplia varietat de productes ultramarins. N'és un la iuca o mandioca, tubèrcul d'un arbust cultivat als països tropicals d'Àfrica, Àsia i Amèrica, i aliment bàsic per a més de 500 milions de persones, pagesos pobres i dones, majoritàriament.

La iuca significà per a l'indígena americà el mateix que el blat per a l'europeu o l'arròs per a l'asiàtic. Rica en hidrats de carboni complexos, pobre en proteïnes i grasses, i font de vitamina B i C, i minerals, la iuca té un sabor delicat i és de fàcil digestió. Es pot consumir bullida com la patata o obtenir de la polpa una farina granulada: la tapioca.

De les dues varietats de iuca, dolça i amarga, aquesta darrera (que conté glucòsid cianogènic, una toxina que desapareix quan es processa o es cuina), tolera sòls pobres i gairebé no exigeix fertilitzants, plaguicides ni aigua. A més, té un ampli marge de collita —entre els 8 i els 22 mesos després de la sembra—, per la qual cosa és una “reserva viva” d'aliment en moments d'escassetat. A Malawi, el cultiu de la iuca amarga ofereix seguretat alimentària a les dones fadrines i sense recursos: la necessitat de processar les arrels immediatament després de fer la collita, dissuadeix de robar-la als camps i la seva toxina espanta els rosegadors i les plagues.

Recentment, l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) lamentà no haver donat més importància al cultiu de la iuca. La seva “Estratègia Mundial per al Desenvolupament de la Yuca” pretén quadruplicar-ne la producció i perfeccionar els processos de transformació. Millorar-ne la qualitat de la farina frenaria la importació de cereals en els països en desenvolupament, amb el consegüent estalvi de divises estrangeres. A Ghana, l'augment del 40% de la producció de iuca al llarg dels últims 20 anys ha resultat ser un poderós antídoto contra la fam. I és que la iuca, pel seu alt contingut calòric i la seva poca exigència per al cultiu, és un aliment clau en la lluita contra la fam.

Del Brasil, segon productor mundial, prenem la recepta de la “iuca fregida”: s'ha de pelar la iuca, tallar-la en alguns trossos i bullirlos en aigua amb sal, matar el bull amb aigua freda i continuar la bullida. Una vegada blans, s'han de refredar, tallar en barretes, a l'estil de les patates fregides, i s'han de fregir amb oli de gira-sol fins que s'enrosseixin, després s'han de salar.

Otros mundos

Viajes alternativos y solidarios - Intermón/Oxfam, 2004 – 288 p.

Aquesta guia ofereix un directori per planificar vacances ètiques o solidàries. Hi trobarem referències d'operadors turístics de tot el món que treballen des dels principis del turisme responsable: respectuosos amb el medi ambient i les tradicions de les comunitats, i que ajuda a millorar les condicions de vida de les poblacions dels països en desenvolupament. El viatger es desplaça en petits grups i coneix de prop la realitat de les comunitats locals de la destinació. També hi ha una secció on associacions i ONG proposen viatges en els quals un pot participar en brigades de treball o camps solidaris.

Esta guía ofrece un directorio para planificar vacaciones éticas o solidarias. En ella encontraremos referencias de operadores turísticos de todo el mundo que trabajan bajo los principios del turismo responsable: respetuoso con el medio ambiente y las tradiciones de las comunidades, y que ayuda a mejorar las condiciones de vida de las poblaciones de los países en desarrollo. El viajero se desplaza en pequeños grupos y conoce de cerca la realidad de las comunidades locales de destino. También hay una sección donde asociaciones y ONG proponen viajes en los que uno puede participar en brigadas de trabajo o campos solidarios.

Ciudad de Dios

2002, 129' - Direcció | *Dirección:* Fernando Meirelles, Katia Lund. DVD

Aquesta pel·lícula, basada en la novel·la de Paolo Lins i premiada en nombrosos festivals, retrata les vivències de dos joves a *Cidade de Deus*, un suburbi de favelas de Rio de Janeiro. Es calcula que el 2025 les 2/3 parts de la població mundial viuran en ciutats, la gran majoria en situació precària.

Esta película, basada en la novela de Paolo Lins y premiada en numerosos festivales, retrata las vivencias de dos jóvenes en Cidade de Deus, un suburbio de favelas de Río de Janeiro. Se calcula que en 2025 las 2/3 partes de la población mundial vivirán en ciudades, la gran mayoría en situación precaria.

www.mansunides.org

Sota el lema "Un sol món", l'ONGD Mans Unides ha posat a la xarxa un periòdic *on-line* de les delegacions de Catalunya i Balears. A la pàgina trobem, entre d'altres seccions: el tema del dia, notícies d'actualitat, entrevistes, opinió, galeria de fotos, la vinyeta, agenda i referències a emergències i a projectes.

Bajo el lema "Un sol món", la ONGD Manos Unidas ha puesto en la red un periódico on-line de las delegaciones de Cataluña y Baleares. En la página encontramos, entre otras secciones: el tema del día, noticias de actualidad, entrevistas, opinión, galería de fotos, la viñeta, agenda y referencias a emergencias y a proyectos.

www.onlinevolunteering.org

Aquesta pàgina de Nacions Unides està dedicada al voluntariat *on-line*. Des de l'any 2000, juntament amb l'organització Netaid, reuneixen en una gegantesca base de dades voluntaris i organitzacions de desenvolupament. Molts de professionals col·laboren des de casa seva amb organitzacions que treballen en països en vies de desenvolupament, sia traduint textos, elaborant pàgines web, escrivint articles, recollint informació o formant joves.

Esta página de Naciones Unidas está dedicada al voluntariado on-line. Desde el año 2000, junto con la organización Netaid, reúnen en una gigantesca base de datos a voluntarios y a organizaciones de desarrollo. Muchos profesionales colaboran desde sus casas con organizaciones que trabajan en países en vías de desarrollo, ya sea traduciendo textos, elaborando páginas web, escribiendo artículos, recogiendo información o formando a jóvenes.

Pep Bonet Mulet

**Escola Milton Margai per a cecs
Freetown (Sierra Leone), juny 2002**

Pep Bonet Mulet (Colònia de Sant Jordi, Mallorca, 1974). Els treballs d'aquest fotoperiodista a Cuba, Zàmbia, Etiòpia, el Congo, Vietnam o Sierra Leone, li han atorgat el reconeixement internacional. Aquesta fotografia, de la sèrie *Fe cega*, feta en una escola per a nens cecs de Sierra Leone, li valgué el primer premi del Fotopress'03 de la Fundació "la Caixa". "Kinny Mattia percep els primers raigs de sol que entren al matí a l'escola", recorda Bonet sobre aquesta imatge.

**Escuela Milton Margai para ciegos
Freetown (Sierra Leona), junio 2002**

*Pep Bonet Mulet (Colònia de Sant Jordi, Mallorca, 1974). Los trabajos de este fotoperiodista en Cuba, Zambia, Etiopía, Congo, Vietnam o Sierra Leona, le han llevado al reconocimiento internacional. Esta fotografía, de la serie *Fe ciega*, tomada en una escuela para niños ciegos de Sierra Leona, le valió el primer premio del Fotopress'03 de la Fundació "la Caixa". "Kinny Mattia percibe los primeros rayos de sol que entran por la mañana en la escuela", recuerda Bonet acerca de esta imagen.*